

VINERI • 29 OCTOMBRIE 2004 • ANUL LIV NR. 44

FOAIA românească

SĂPTĂMÂNAL AL ROMÂNILOR DIN UNGARIA

70 HORNITI
FONDAT IN 1951
5068
BUDAPEST

Flori la Putna

Un pian, două generații, patru mâini

România tot mai apropiată de românii din străinătate

CALENDAR ORTODOX

- 1 noiembrie, luni – Sf. Doctori fără de arginți Cosma și Damian.
- 2 noiembrie, marți – Sf. Mc. Achindin, Elpidifor, Pigasie și Aftonie.
- 3 noiembrie, miercuri – Sf. Mc. Achepsima, Iosif și Aitala diaconul.
- 4 noiembrie, joi – Cuv. Ioanichie cel Mare; Sf. Mc. Nicandru episcopul și Ermeu preotul.
- 5 noiembrie, vineri – Sf. Mc. Galaction și Epistimia, Pamfil și Silvan.
- 6 noiembrie, sâmbătă – Sf. Pavel Mărturisitorul, patriarhul Constantinopolului; Cuv. Luca. (*Pomenirea morților*).
- 7 noiembrie, duminică – Sf. 33 de Mucenici din Melitina; Cuv. Lazăr. Duminica a XXIV-a după Rusalii.

Proverbul săptămânii

„Ochii și sprâncenele/ Fac toate greșelile” – prin ochi intră dragostea și străbate până la inimă.
(„Proverbele Românilor”, Iuliu A. Zanne, vol. I, Editura Scara, București, 2004)

AGENDĂ

1 noiembrie

1599 – intrarea triumfală a lui *Mihai Viteazul* în Alba Iulia.

1928 – au început primele emisiuni radiofonice în România.

2 noiembrie

1784 – marea răscoală țărănească din Transilvania, condusă de *Horea, Cloșca și Crișan*.

1816 – a murit *Gheorghe Șincai*, istoric, filolog, reprezentant marcant al Școlii Ardelene.

1869 – s-a născut poeta *Iulia Hașdeu*.

3 noiembrie

1777 – a fost înființată, la Buda, *Universitatea „Eötvös Loránd”* (ELTE), în cadrul căreia funcționează și o catedră de română.

4 noiembrie

1847 – a murit, la Leipzig, *Felix Mendelssohn*, compozitor și pianist german.

1922 – a fost descoperit mormântul faraonului *Tutankhamon* de către arheologul britanic *Howard Carter*.

1970 – a murit, la București, *Tudor Mușatescu*, poet, prozator, dramaturg și umorist. Capodopera sa, comedia intitulată „Titanic vals”, a fost jucată cu un deosebit succes în mai multe orașe europene.

5 noiembrie

1880 – s-a născut, la Pașcani, scriitorul *Mihail Sadoveanu*.

6 noiembrie

1882 – s-a născut *Aurel Vlaicu*, inginer și pilot, creator al primelor planoare românești.

1893 – a murit, la Petersburg, compozitorul rus *P. I. Ceaikovski*.

1988 – s-a stins din viață preotul ortodox *Ioan Magdu* (1911, Giula – 1988, Bățania), care a slujit comunitatea credincioșilor români ortodocși din Bățania timp de 54 de ani.

1988 – s-a stins din viață profesorul *Váncsa Vilmos*, șeful Catedrei de Română din Seghedin.

7 noiembrie

1911 – s-a născut, la Bălcești, jud. Gorj, cântărețul *Maria Lătărețu*, cunoscută ca „privighetoarea Gorjului”.

1998 – s-a stins din viață *Cornel Mândruțau*, fostul preot ortodox român al parohiei Jaca.

Budapesta

Protestul minorităților față de decizia conducerii Televiziunii Maghiare

Biroul din Ungaria al Limbilor Puțin Folosite (HUBLUL) și-a formulat protestul față de decizia unilaterală, luată de președintele Televiziunii Maghiare, *Rudi Zoltán*, se anunță în comunicatul de presă al Asociației HUBLUL. Scrisoarea de protest, semnată la data de 14 octombrie 2004 de către președintele autoguvernărilor pe țară ale minorităților din Ungaria, descrie următoarea stare de fapt: șefii reprezentanțelor de minoritate au fost convocați într-o ședință de președintele televiziunii publice, pe data

de 28 septembrie 2004. În cadrul întrevederii, *Rudi Zoltán* i-a informat pe partenerii săi că începând cu 9 octombrie a.c. va intra în vigoare noua grilă de programe, care va afecta și apariția pe micile ecrane a emisiunilor dedicate comunităților etnice.

Conform deciziei luate fără consultarea președinților de autoguvernare, reluarea emisiunilor în cauză, începând cu data menționată va fi difuzată în jurul prânzului în zile lucrătoare, spațiul de emisie de sâmbătă fiind asigurat pentru alte programe.

Protestatarii subliniază că decizia unilaterală înseamnă încălcarea acordului legat pe data de 3 aprilie 2000, în care se asigură și spațiul de emisie de sâmbătă, înainte de masă, într-o grilă mult mai accesibilă telespectatorilor vizuali.

Asociația HUBLUL se adresează forurilor ungare și europene pentru obținerea ajutorului în restabilirea spațiului inițial de emisie, informează comunicatul de presă semnat de reprezentanții minorităților naționale din Ungaria.

Toma

Giula

Cinste lui Cohan și eroilor

Primăria orașului Giula dorește să achite o veche datorie față de amintirea pictorului *Gheorghe Cohan*, prin expunerea tabloului de mozaic „În memoria războiului”, lucrare care este dedicată eroilor secolului XX. Creația înaltă de 2,3 m și lată de 9,7 m este ridicată în Grădina Göndöcs, în fața vechii bibliotecii. Tabloul va fi inaugurat pe data de 1 noiembrie.

- va -

Bihor

Fotografii din euroregiune

Galeria Foto Art din Oradea găzduiește în aceste zile prima expoziție a artiștilor fotografi din Euroregiunea Bihor-Hajdú-Bihar. Pe simezele galeriei sunt expuse 100 de fotografii alb-negru și color. 50 dintre acestea aparțin artiștilor fotografi din cadrul fotocluburilor din Debrețin, restul fiind realizate de membrii Fotoclubului Nufărul și ai Fotoclubului Argus, ambele din Oradea. Lucrările au fost etalate și

la Debrețin, vernisajul având loc în 5 septembrie. La Oradea, lucrările pot fi văzute până în 14 noiembrie. Aceasta este prima expoziție de artă fotografică realizată sub egida Euroregiunii Bihor-Hajdú-Bihar.

K.

1%

Fundația „Pentru Păstrarea Limbii Române” din Chitighaz își anunță susținătorii că subvenția obținută din cel 1% din impozitul personal al lor, în anul 2002 a fost 87.293 forinți iar în anul 2003 a fost 47.078 forinți.

Suma amintită a fost folosită pentru acoperirea cheltuielilor de călătorie a școlii românești din Chitighaz, la Bușteni, în România. Copiii au petrecut zile de neuit în această stațiune montană. Cheltuielile de transport au atins suma de 330.002 forinți.

Conducerea Fundației le mulțumește tuturor susținătorilor, contând și pe mai departe pe contribuția lor pentru susținerea valorilor culturale românești din Ungaria.

Foaia românească
poate fi citită și pe Internet
www.foaia.hu

Părerile autorilor nu coincid întotdeauna cu opinia Redacției. Responsabilitatea juridică pentru conținutul articolelor publicate în Foaia românească aparține autorilor. Foaia românească nu garantează publicarea textelor nesolicitate de redacție.

Pe copertă: Vizitarea mănăstirilor bucovinene

(Foto: Eva Cozma)

Proiect de lege privind sprijinul acordat românilor de pretutindeni

Guvernul de la București a adoptat, în ședința de săptămâna trecută, proiectul de lege privind sprijinul acordat românilor de pretutindeni, ce reglementează drepturile persoanelor de etnie română, precum și ale celor care aparțin filonului cultural românesc, din afara granițelor României, având ca scop menținerea, promovarea și afirmarea identității lor culturale, etnice, lingvistice și religioase, precum și atribuțiile autorităților competente din România.

Prevederile legii se vor aplica în conformitate cu principiile suveranității teritoriale, bunei vecinătăți, reciprocității, principiul respectării drepturilor și libertăților fundamentale ale omului și nediscriminării.

Potrivit proiectului de lege, românii de pretutindeni au dreptul de a beneficia de acces gratuit în România la instituțiile publice de cultură, monumentele istorice, sit-uri de patrimoniu și au dreptul de a studia, de a solicita și obține, prin concurs, burse de studiu în România la toate nivelurile și formele de învățământ, în vederea aprofundării cunoștințelor de limba română și pentru afirmarea identității culturale și științifice române, în aceleași condiții cu cetățenii români. De asemenea, aceștia pot participa la stagii de perfecționare și pot solicita sprijin material al autorităților române competente pentru a primi manuale, cărți de specialitate, publicații editate sau în format electronic în limba română. Ei mai pot primi de la statul român finanțare pentru construirea sau renovarea locuințelor de cult din țara în care au reședința sau pentru a renova și construi instituții de învățământ cu predare în limba română din aceeași țară.

Printre celelalte prevederi ale proiectului se mai înscriu și obținerea de vize gratuite pentru a participa în România la evenimente cu scop cultural, sau sprijin pentru crearea de mijloace de comunicare în masă personale. Cei care doresc să beneficieze de toate aceste drepturi trebuie să îndeplinească niște condiții precise: să declare pe proprie răspundere că își asumă identitatea culturală română, să cunoască limba română, să fie membru al unei organizații reprezentative a românilor de pre-

tutindeni. Condițiile pentru a beneficia de aceste drepturi sunt următoarele: să declare, pe baza voinței liber exprimate, în condițiile prevăzute de Convenția cadru privind minoritățile naționale, că își asumă identitatea culturală română, indiferent de denumirea folosită în statul de cetățenie/reședință pentru desemnarea minorității respective; să posede cunoștințe de limbă română corespunzătoare; să dețină calitatea de membru al unei organizații reprezentative a românilor de pretutindeni, dacă există.

Departamentul pentru Românii de Pretutindeni este autoritatea competentă ce se ocupă de problemele românilor din străinătate. În termen de 30 de zile de la intrarea în vigoare a Legii pentru Românii de Pretutindeni, DRP va încheia protocoale de colaborare cu Camera Deputaților, Ministerul Culturii și Cultelor, Ministerul Cercetării și Educației, și cu restul instituțiilor cu atribuții în domeniu din stat, pentru o mai bună relație între românii de peste hotare.

În scopul întăririi legăturilor cu românii de pretutindeni, sub egida Parlamentului se va organiza, anual, în țară sau în afara ei, Congresul Românilor de Pretutindeni, la care pot participa aceștia, iar cheltuielile pentru manifestare se prevăd în bugetul Camerei Deputaților. Se mai prevede și instituirea unei Zile a Românilor de Pretutindeni, pe 30 noiembrie, de Sfântul Andrei, și un Muzeu al Românilor de Pretutindeni.

La elaborarea proiectului s-a ținut cont de prevederile Convenției Cadru privind protecția minorităților naționale, adoptată la Strasbourg, de Consiliul Europei în 1 februarie 1995, de orientările Comisiei Europene pentru Democrație prin Drept (Comisia de la Veneția) și de Declarația „Suveranitate, Responsabilitate și Minorități Naționale” a înaltului Comisar pentru Minorități Naționale al OSCE.

Proiectul de lege va fi transmis Parlamentului spre dezbatere și adoptare. Legea va intra în vigoare la 1 ianuarie 2005. La acea dată se abrogă Legea nr. 150/1998 privind sprijinul acordat comunităților românești de pretutindeni. ROMPRES

România tot mai apropiată de românii din străinătate

Guvernul României s-a întregit, în luna august a anului curent, cu un nou departament pentru drepturile românilor. Departamentul pentru Muncă în Străinătate din cadrul Ministerului Muncii, Solidarității Sociale și Familiei își desfășoară activitatea în colaborare cu Ministerul Afacerilor Externe și prin misiunea ambasadelor, consulatelor României în străinătate. Datorită acestor colaborări, Consulatul General al României de la Seghedin a organizat o întâlnire a reprezentanților Departamentului nou-înființat cu autoritățile maghiare și cu întreprinzători români, care trăiesc și lucrează în Ungaria.

După vizita la Seghedin, secretarul de stat dr. Doru-Claudian Frunzulică de la Ministerul Muncii, Solidarității Sociale și Familiei, și directorul general Cristian Gaginșky, de la Ministerul Afacerilor Externe au făcut o vizită oficială și la Giula, în ziua de sâmbătă, 23 octombrie. La întâlnirea găzduită de Autogovernarea pe Țară a Românilor din Ungaria, oaspeții din România au fost însoțiți de domnul consul general Constantin I. Aron, doamna consul Maria Pop și domnul consul Radu Dumitru Florea de la Seghedin, precum și discuții au luat parte și Juhász Károly, director adjunct la Oficiul de Muncă al județului Csongrád și Rák János, reprezentantul Camerei de Comerț și Industrie din Ungaria.

Colaborare în domeniul muncii

Autoritățile române și maghiare au informat publicul, alcătuit din oameni de afaceri și alți cetățeni români cu diferite probleme legate de munca lor în Ungaria, despre probleme care pot fi rezolvate și prin Departamentul pentru Muncă în Străinătate. Pentru a afla amănunte despre acest organism și, în același timp, despre prilejul vizitei în Ungaria, i-am solicitat un interviu domnului secretar de stat Doru-Claudian Frunzulică.

– Departamentul pentru Muncă în Străinătate este o structură nouă a Guvernului României, înființat în cadrul Ministerului Muncii, Solidarității Sociale și Familiei, care are ca principal obiectiv promovarea, în colaborare cu alte instituții competente, de măsuri pen-

tru asigurarea și protejarea drepturilor și libertăților cetățenilor români care lucrează în străinătate, precum și măsuri de prevenire oricăror abuzuri la adresa acestora.

La masa tratativelor (din stânga): Constantin I. Aron, Cristian Gaginșky, Traian Cresta și Doru C. Frunzulică

Departamentul pentru Muncă în Străinătate asigură sprijin, pe lângă autoritățile competente, în vederea rezolvării unor probleme de muncă și sociale, cu care se confruntă cetățenii români care lucrează în străinătate. Sunt în jur de 2 milioane de români care lucrează în străinătate, iar în Ungaria numărul lor este destul de mare. Ungaria se află pe locul 4–5 din punct de vedere al acestor cetățeni români. Departamentul nostru monitorizează, în colaborare cu MAE, acordurile, tratatele, convențiile, înțelegerile la care România este parte pe programe de muncă și sociale. Promovăm, în același timp, acțiuni de conștientizare privind riscul muncii ilegale și a lipsei asigurărilor sociale. Noi insistăm ca cetățenii să plece la muncă legal prin Oficiul pentru Imigrația Forței de Muncă care se află sub ordinea Departamentului pentru Muncă în Străinătate. Acesta este un serviciu gratuit, pus la dispoziția cetățeanului român, cât

și a angajatorului, a patronului străin sau a reprezentanților acestuia. Prin atașarea pe probleme de muncă și sociale, Departamentul va asigura consultanță în probleme de litigii de muncă și conflicte de muncă, în scopul respectării drepturilor cetățenilor români care lucrează în străinătate, potrivit legislației aplicabile în statul respectiv. În curând, Departamentul va trimite un atașat pe probleme de muncă și sociale la Ambasadă României la Budapesta. Ulterior va fi un atașat adjunct pe aceste probleme la Con-

sulatul General al României de la Seghedin. Acest atașat va avea ca misiune principală ținerea legăturii cu autoritățile maghiare pe probleme de muncă și sociale și cu cetățenii români care lucrează în această țară, unii pe o perioadă mai lungă, alții pentru munci sezoniere, pe perioade mai scurte. După cum se cunoaște, de la 1 ianuarie 2002 au intrat în vigoare două acorduri importante între România și Ungaria, unul privind munca sezonieră pe teritoriul celor două țări a cetățenilor români în Ungaria și maghiari în România, și de asemenea un acord privind stagiarii care doresc să-și îmbunătățească cunoștințele lor profesionale într-un anumit domeniu sau cunoștințele de limbă. De asemenea, negociem cu Ministerul Muncii din Ungaria un nou acord de securitate socială, pentru că vechiul acord este din 1961, iar datele s-au schimbat foarte mult. Țările noastre colaborează foarte bine acum.

(Continuare în pag. 4-a)

Șansele folosirii limbii materne în administrația locală

Oficiul pentru Minoritățile Naționale și Etnice din Ungaria (OMNEU) a organizat, la data de 25 octombrie, la Budapesta, o conferință despre problemele legate de practica de toate zilele a folosirii limbilor minorităților în viața publică. La consfătuire au primit invitație reprezentanțele localităților în care consiliul local s-a format din deputați aparținători unei minorități naționale și specialiști ai domeniului.

Scopul organizatorilor a fost găsirea acelor posibilități și forme care să ajute la folosirea limbilor naționalităților în diferitele domenii legate de activitatea unei primării, consiliu local, autogovernare. Majoritatea primarilor, care s-au pronunțat la conferință, au arătat că folosirea limbii materne ne-maghiare în treburile oficiale are șanse doar în comunicarea din interiorul comunității. Dar nici acest lucru nu se practică din pricina că localnicii cunosc cu toții limba maghiară, în timp ce notarii sau funcționarii de la primării, în general, nu vorbesc limba naționalităților. S-a subliniat, de asemenea, că pentru cheltuielile folosirii limbilor minorităților nu se asigură bani de la buget, în timp ce pentru cunoașterea limbii engleze, de exemplu, se dă supliment garantat prin lege.

Domeniul în care există șanse reale pentru folosirea limbii minorităților este oficierea cununiilor la starea civilă. Aceasta nu are nici un impediment juridic, depinde doar de voința localnicilor.

Dr. Ana Borbély, cercetătoarea Institutului de Lingvistică al Academiei Maghiare de Științe, a spus la această consfătuire că, în Ungaria, nu are tradiție practica bilingvismului în viața publică din localitățile de naționalitate, căci la primăriile din aceste comune întotdeauna s-a folosit doar limba oficială a statului. Astfel, dacă se dorește introducerea bilingvismului, e necesar ca acest lucru să se facă în mod funcțional, bine gândit, organic, cu scopuri practice. „Așa cum avem două brațe, atât mâna dreaptă, cât și mâna stângă, tot așa își are rostul în viața noastră, așa trebuie să ne imaginăm practica de toate zilele într-un bilingvism”, a susținut Ana Borbély. Lingvista a propus ca după ce statul maghiar finanțează întreținerea diferitelor birouri de limbă în țările vecine pentru ungurii din afara frontierelor, asemenea sistem ar trebui să existe, finanțat tot de stat, și pentru naționalitățile din țară. La aceste birouri ar fi traduse în limba maternă documentele întrebuițate de consiliile locale, iar specialiștii de la aceste birouri s-ar putea ocupa cu instruirea personalului de la primării.

Președintele Autogovernării Românești din Apatu, Ioan Blaga, și-a exprimat nemulțumirea în cadrul plenarei conferinței, deoarece la înființarea reprezentanțelor minorităților în formă de autogovernare, în fiecare an sunt întrebați despre diferitele probleme referitoare la naționalități, dar nu s-a acceptat până acum nimic din cele propuse.

Heizer Antal, președintele OMNEU a susținut că în urma modificării Legii minorităților va fi posibilă îndreptarea atenției spre comunitățile adevărate ale minorităților, spre autogovernările care întrețin școli, instituții culturale, care au o bază reală formată din membrii autentici ai comunității. Aceasta se va putea face prin eliminarea, la alegerile autogovernărilor minorităților, a persoanelor care nu aparțin comunității, introducând așa-numitele liste electorale, întocmite de reprezentanțele naționalităților.

La aceeași conferință, Szabó Vilmos, secretar de stat în cadrul Cancelariei primului ministru și Németh Erika, deputat parlamentar, președinta Subcomisiei pentru Oportunități Egale, au declarat că între partidele politice nu există înțelegere privind problemele de bază ale Legii naționalităților, iar în lipsa modificărilor necesare, în baza Constituției, în anul 2006, nu se vor putea ține alegerile autogovernărilor de minoritate.

-frățean-

România tot mai apropiată...

(Urmare din pag. a 3-a)

În curând ne vom regăsi împreună în Uniunea Europeană, iar acel acord de securitate socială va rezolva problema asigurărilor sociale și a asigurărilor de sănătate pentru cetățenii români care sunt în Ungaria și pentru cetățenii maghiari aflați în România.

Sprîjin egal pentru toți românii

— Cu ce fel de probleme se confruntă, în general, românul muncitor în afara României?

— Sunt probleme diverse în țări diverse. Începând de la faptul că angajatorii nu respectă contractul semnat din punct de vedere al salariului pe care trebuia să-l obțină, al modului de plată al orelor suplimentare, al cazării sau al condițiilor de muncă. Trebuie să vă spun, însă, că nu sunt foarte multe astfel de cazuri în Ungaria. Aici s-a ridicat problema că, de exemplu, cetățenii români aflați aici primesc foarte greu un permis de muncă sau atunci când acesta expiră, durează foarte mult timp până obțin un alt permis. S-au mai ridicat alte probleme cu documentele, cu actele. De aceea sunt în delegație cu un reprezentant al Ministerului Afacerilor Externe, Direcția Generală Afaceri Consulare, pentru că dura foarte mult din punct de vedere al obținerii unui nou pașaport românesc sau al unui certificat de naștere, al unui cazier judiciar, al unui certificat de căsătorie ș.a.m.d. La inițiativa noastră s-a înființat deja în cadrul Ministerului Administrației și Internelor, Direcția Generală a Pașapoartelor, un nou serviciu special pentru rezolvarea problemelor de acte ale românilor care se află în străinătate. În Spania s-a ridicat problema carnetelor de conducere care nu erau recunoscute. Iar românii întâmpinau greutăți în a fi angajați pe anumite posturi în lipsa recunoașterii carnetului de conducere. Acest lucru s-a rezolvat, prin semnarea unui acord între România și Spania, privind recunoașterea și preschimbarea carnetelor românești de conducere. Sunt multe alte spețe care apar legate de legislația țării respective și de acordurile sau lipsa acordurilor care există între România și țara respectivă în care lucrează un cetățean român.

Noi facilităm menținerea unor legături permanente cu țările respective și, în același timp, facem propuneri de modificare și, după caz, de completarea legislației noastre naționale în domeniul protecției cetățenilor noștri în probleme de muncă și sociale, cât și propuneri de încheiere de noi acorduri, înțelegeri și convenții pe această problemă de muncă, extrem de importantă.

— Să zicem că lucrătorii pe plan legal au mai multe șanse de rezolvare ale problemelor lor. Dar ce se întâmplă cu numărul mare al acelor care lucrează ilegal?

— Potrivit Constituției României, articolului 17, cetățeanul român se bucură de protecția României oriunde s-ar afla el în lumea aceasta. Deci, noi îl încurajăm și pe el să se întoarcă acasă, îl vom sfătui pe cel care din diferite cauze se află ilegal într-o anumită țară, muncește sau nu muncește, el poate să sune sau să trimită un e-mail la Departamentul pentru Muncă în Străinătate, iar noi îi vom da sfaturile necesare, în așa fel încât acesta să încerce să intre în legalitate. Îl sprijinim pe cetățeanul român care dorește să muncească în străinătate, că este dreptul său de a pleca și de a câștiga poate mai bine, dar noi îl încurajăm să se întoarcă acasă, îl încurajăm să-și construiască o viață mai bună alături de noi în România.

Cât mai aproape de așteptările oamenilor

Directorul general Cristian Gaginsky ne-a informat în special despre vizita delegației românești la Seghedino și Giula.

— Prilejul acestei vizite face parte dintr-un context mai larg, face parte dintr-un proiect lansat de curând la nivelul administrației române, prin care s-a înființat noul departament pentru problemele cetățenilor români care muncesc în străinătate. Și așa cum era firesc, acest proiect a fost și inițiat și se desfășoară într-un parteneriat între Ministerul Muncii și Ministerul Afacerilor Externe, pentru că MAE are o responsabilitate directă față de cetățenii României, în sensul asigurării că ei beneficiază de toate drepturile și de un statut, potrivit reglementărilor și române, și internaționale. Iar acum,

prin intervenția acestui Departament pentru Muncă în Străinătate, preocuparea se concentrează pe segmentul acelor cetățeni români care se află la muncă în străinătate. Întâlnirea noastră de la Giula face parte dintr-o serie de deplasări pe care le facem în tandem, reprezentanții Ministerului Muncii și Ministerul Afacerilor Externe, în acele țări în care prezența cetățenilor români muncitori a crescut în ultimii ani, în special în momentul desființării obligativității vizelor. Așadar, am făcut astfel de deplasări în Italia, Spania și Portugalia, venim din Germania, și după Ungaria urmează să facem deplasări similare în Marea Britanie, în Irlanda și Israel, foarte probabil în zona Emiratelor Arabe și în alte regiuni și țări.

Eu ca reprezentantul MAE pot să vă spun că preocuparea și concentrarea noastră, în această etapă, în primul rând, este informarea cetățenilor români vizați de acest program, despre existența departamentului, despre acest parteneriat între cele două ministere și despre programele pe care, fie deja le-am declanșat, fie pe care ni le propunem să le declanșăm în beneficiul lor. Iar aceste deplasări în țări și localități punctuale sunt exact expresia acestei preocupări și a demersului de comunicare directă și de informare asupra proiectelor pe care le avem de făcut. Și așa cum a fost întotdeauna, ambasadere și consulatelor României sunt aici și vor continua să fie, îndeplinind rolul lor, în primul rând de acordarea asistenței consulare pentru cetățenii români. Ne preocupă foarte mult modul în care asistența consulară este acordată și cât mai aproape de așteptările oamenilor, iar faptul că s-a creat acest nou departament și faptul că acum administrația de la București privește problema muncii în străinătate concentrat și dedică resurse pentru acest domeniu, înseamnă adăugarea a încă unei componente în relația administrației cu cetățenii. Contactul direct este întotdeauna cel mai bun. Sunt acum la dispoziția tuturor numerele de telefon ale Departamentului și toate posibilitățile de contact, iar în orice situație Consulatul și Ambasada României stau la dispoziție.

R. Pățaș

Johnny Răducanu & Harry Tavitian la Budapesta

Vineri, 22 octombrie, iubitorii jazz-ului au fost invitați la un regal pianistic: *Johnny Răducanu* și *Harry Tavitian* au concertat la Palatul Dunărea din Budapesta. Evenimentul muzical de excepție a fost oferit de Universitatea Central Europeană și Institutul Cultural Român din Budapesta.

Încă din primele clipe, petrecute în așteptarea începerii regelui pianistic se știa că în această seară vom avea parte de un spectacol unic. Sala Széchenyi s-a umplut până la refuz, mai ales cu tineri români, maghiari și vorbitori de limba engleză, care au stat în picioare ori s-au așezat pe jos în jurul pianului. Înainte de concert am avut prilejul de a-l cunoaște pe „Mr. Jazz of Romania”, care spunea că nu știe ce va cânta în această seară. „Intru, miros puțin în aer și atunci aflu cu cine am de-a face”, spunea maestrul *Johnny Răducanu*. A apărut între timp și jazzmanul care a împlinit deja 30 de ani de carieră, *Harry Tavitian*, și pe care îl cunoscușem încă de la Seghedin, de la un concert susținut pe 18 aprilie 2000. *Tavitian* ne-a spus acum că pe unul dintre discurile sale recent apărute a inclus și două piese din spectacolul de la Seghedin.

Să revenim la concertul din Budapesta. Moderatorul spectacolului l-a invitat mai întâi pe scenă pe mai-tânărul *Harry Tavitian*, care ne-a oferit un concert de 45 de minute, fără întreruperi. Când a atins clapele, în sală s-a așternut liniștea. *Tavitian* are un stil propriu, inconfundabil, bine definit în noul jazz est-european, prin diversele sale experiențe artistice. Muzica sa este un amestec de muzică de cameră contemporană, blues, muzică medievală, folclor din Balcani. Rădăcinile lui armenesti sunt, de asemenea, evidente. Muzica sa are un puternic caracter etnic. Bineînțeles succesul a venit de la sine, publicul aplaudând minute în șir.

Și-atunci, moderatorul, care a vorbit de altfel tot timpul în limba engleză, l-a in-

vitat în scenă pe maestrul *Johnny Răducanu*, ajutat pe scenă – la cei 73 de ani ai săi – de „elevul” *Harry Tavitian*, pentru că trebuie știut că debutul în jazz al lui *Tavitian* e legat și de numele lui *Johnny Răducanu*, iar în cei aproape 30 de ani scurși de atunci, cei doi au

clapa. Și-a încheiat concertul la fel, arătând publicului că acea notă sună într-adevăr fals. Spunea: „la ascultați...”

De altfel, *Johnny Răducanu* și-a amintit de anul 1956, când, după cum a afirmat, s-a aflat la Budapesta și a fost unul dintre cei

Harry Tavitian cu Johnny Răducanu –
Noiembrie 1997, Constanța
Foto: Viorel Bordanu

cântat împreună în mai multe concerte și jam-session-uri.

A apărut deci „Mr. Jazz of Romania”, întâmpinat cu ovații de public, care l-a aplaudat în picioare. Tot ce pot spune este că a-l asculta pe *Johnny Răducanu* cântând, e un privilegiu. *Johnny Răducanu* nu mai are nevoie de nici o prezentare. E mult prea celebru în lumea jazz-ului. Reprezentând un alt stil decât elevul său, unul mult mai sentimental, maestrul a interpretat câteva piese în fața publicului din Budapesta.

Și apoi a urmat ceea ce am așteptat poate toată seara. Ca cei doi monștri sacri ai jazz-ului românesc să cânte împreună. Când cântă la patru mâini se simte că două generații de jazz s-au întâlnit să sărbătorească. *Harry* e tinerete, vigoare, atac, iar veșnicul tânăr *Johnny* – emoție, sentimentalism, patriarhat. Am putut gusta puțin și din simțul umorului nemaipomenit al lui *Johnny Răducanu*, umor exprimat atât verbal, cât și prin clapele pianului. Spunea că în anii '40 erau opt mii de pianine în Budapesta, iar acum lui i s-a oferit pentru concert unul care sună... fals. La un moment dat a atins o clapă pe pian, și parcă nu-i venea să creadă cât de fals sună, a mai atins încă o dată

care au aprins o lumânare în Piața Kossuth în memoria celor căzuți.

Cei prezenți vineri seara la Palatul Dunărea s-au îmbogățit cu impresii de neuitat. Iată pentru final câteva gânduri rostite de cei doi maeștri:

Harry Tavitian: „*Johnny Răducanu* este un simbol și un spirit al jazz-ului românesc”... „El m-a învățat ce nu puteam învăța din nici un disc și din nici o carte. M-a învățat să trăiesc jazz-ul.”

Johnny Răducanu: „*Harry Tavitian* este un muzicant foarte bun, extrem de talentat. E un artist adevărat, care aparține elitei muzicienilor de jazz. *Harry* e fiul meu adoptiv.” „Jazzul are un mers al lui. Vine încet. Este o artă grea, pretențioasă și trebuie să-i fii sclav. Mai vine, așa, câte unul care să țină stegulețul mai departe. N-am nici o grijă. Eu am dat jazz-ul în mâna lui *Harry*. El e singurul căruia i-am dat steagul!”

Bineînțeles, cuvintele nu pot reda atmosfera din sala Széchenyi din Palatul Dunărea. Publicul ungar îl va putea reîntâlni pe *Harry Tavitian* peste circa o lună, la 27 noiembrie, când el va concerta live la Liceul de muzică din Nyíregyháza.

I. Kaupert

(Interviu despre concert
în pag. a 11-a)

Expoziție și lansare de carte la Giula și Micherechi

Joi, 28 octombrie, Centrul de Documentare și Informare al ATRU a organizat vernisajul expoziției *Irinei* și a lui *Teodor Pui* din Giula. Expoziția a fost deschisă de profesoara *Maria Rocsin Farkas* de la Școala generală și Liceul „N. Bălcescu”. În aceeași zi, după vernisajul expoziției, în organizarea Centrului de Documentare, a avut loc un alt eveniment cultural, lansarea cărții „Acele vremuri de neuitat” a lui *Vasile Roxin* din Budapesta.

Autorul volumului, fiind originar din Micherechi își amintește cu drag de anii copilăriei, și va prezenta volumul și publicului micherechean, vineri, 29 octombrie, în Biblioteca comunei, cu începere de la ora 18.00.

R. Păteaș

Cenacul în amintirea lui Victor Babeș

Societatea Culturală a Românilor din Budapesta și autoguvernările minoritare românești din sectoarele II și XI organizează un cenacul cultural-științific, cu ocazia aniversării nașterii, cu 150 de ani în urmă, a medicului și savantului român *Victor Babeș*. Cenacul va avea loc

pe data de 5 noiembrie, vineri, cu începere de la ora 16.30, la Centrul Cultural Budavári (1011 Budapesta, Bem rkp. 6). De la ora 18.30, întrunirea festivă va continua la masa albă, la Restaurantul Belgian (Bem rkp. 12).

-e-

Întâlnirea școlilor de muzică

La începutul lunii noiembrie, la Colegiul de Artă „Ion Vidu” din Timișoara va avea loc întâlnirea școlilor de muzică din județele din vestul României la care, deja de câțiva ani, sunt invitate și școlile de muzică din Euroregiunea DKMT. Ciclul de manifestări va cuprinde concerte camerale, recitaluri instrumentale, spectacole de divertisment, dar și spectacole de dans și balet. Elevii școlilor participante din România, Ungaria și Serbia-Muntelegru se vor întreține timp de trei zile. Concomitent, se va desfășura și un simpozion despre trecutul muzical al Banatului.

I. K.

NOUĂ APARIȚIE

de început că „Această carte... a încercat să fie reprezentativă și să dea imaginea creșterii extraordinare, pe care a dobândit-o acest subiect în România și Ungaria, începând aproximativ din anul 1995 (după studiul dr. *Gheorghe Santău* și cartea dr. *Maria Berényi*, care au relansat subiectul) și cu șansă de a mai crește în viitor, până când spiritul moștenirii *Gojdu* se va respecta și se va liniști, prin rezolvări înțelepte în și între cele două țări.” Astfel, publicația adună la un loc scrieri despre viața și activitatea lui *Gojdu* apărute prin alte cărți, simpozioane, discursuri și evenimente, organizate cu prilejul bicentenarului nașterii lui.

R.P.

Cu doi ani după anul bicentenarului nașterii marelui mecenat *Emanuel Gojdu*, a apărut recent publicația închinată personalității lui. „Cartea bicentenarului *Emanuel Gojdu 1802-2002*”, redactată de conf. univ. dr. *Constantin Mălinaș*, directorul Bibliotecii județene „*Gheorghe Șincai*” din Oradea, care scrie în cuvântul său

Odată născuți din nou, Biblia ne numește copii ai lui Dumnezeu. Aceasta înseamnă că pentru a ajunge la maturitate spirituală, toți trecem prin procesul creșterii spirituale. Ca în orice situație când este vorba de viață, și aici trebuie să menționăm importanța câtorva lucruri.

I. Hrană – Cuvântul lui Dumnezeu

(Pentru înflăcăturarea memoriei vă schițăm conținutul primei părți a acestei scrieri: Importanța hranei spirituale prin citirea personală a Bibliei – Apropiati-vă de Cuvântul lui Dumnezeu cu un duh de umilință; Respectați cele mai elementare reguli de interpretare a Bibliei; Interpretează ținând cont de contextul apropiat și îndepărtat, de învățătura Bibliei în general, de limbajul folosit în scrierile biblice, de faptul că Biblia este o carte unitară, de locul unde se petrece acțiunea, de literatura din care face parte cartea, de destinatarii cărții, de schimbările produse în înțelesul cuvintelor.)

1. Prin citirea personală a Bibliei

1.3. Nu crede că ai o interpretare perfectă a pasajului respectiv

Prin aceasta, din nou, nu vreau să spun că ar trebui să trăim sub un sentiment continuu de nesiguranță în ce privește învățătura Cu-

ABC darul creștin de Viorel Iuga

Creșterea creștinului (II)

vântului. Ceea ce vreau să accentuez este faptul că trebuie să păstrăm o inimă deschisă pentru cunoașterea voii lui Dumnezeu. Deși, în majoritatea domeniilor, vom constata poate cu bucurie că și interpretarea altora este la fel ca a noastră, vor fi cazuri în care va trebui să acceptăm că înțelegerea noastră a fost parțială sau chiar greșită. În astfel de situații, nu trebuie să ne ambiționăm să rămânem la concepția noastră numai pentru că este a noastră, ci trebuie să-l mulțumim lui Dumnezeu pentru descoperirea adusă prin slujitorii Săi.

1.4. Consultă-te cu alții în domeniile grele

Aici mă refer la consultarea persoanelor din Biserică, cu maturitate spirituală, care sunt buni cunoscători ai Cuvântului și, în mod deosebit, la Slujitorii Cuvântului care au o chemare specială pentru aceasta.

1.5. Folosește materiale ajutoare

Vorbind despre materialele ajutoare, așa cum anticipam, ne referim la alte traduceri ale Bibliei, dicționare biblice, concordanțe biblice și chiar un dicționar al limbii în care citim Biblia.

2. Prin citirea materialelor religioase

Astăzi, avem la dispoziție foarte multe materiale care

au o anumită nuanță religioasă. Nu știu dacă pot să afirm cu toată certitudinea că ele sunt o binecuvântare sau un lucru care încurcă. Aceasta o decide cel în cauză, în funcție de următorul lucru: dacă materialele citite nu iau locul citirii Bibliei, ci le folosim doar pentru a căpăta o lumină mai clară în înțelegerea Scripturii, atunci lucrul acesta este bun. Dacă materialele respective, indiferent de cine sunt scrise, elimină sau diminuează importanța Cuvântului, sunt un lucru rău, poate chiar blestem.

Este deosebit de important să reținem următorul lucru: faptul că un scriitor vorbește bine într-un domeniu, nu înseamnă neapărat că are o lumină clară în toate domeniile. Aceasta ne aduce în situația normală ca tot ceea ce citim să fie analizat prin învățătura generală a Bibliei și acceptat în măsura în care este vădit că același Duh care a inspirat Cuvântul l-a inspirat și pe scriitorul respectiv.

3. Prin audierea Cuvântului transmis de mesageri

Acesta poate fi:

3.1. Audiare directă

Aici ne referim la importanța frecventării Casei Domnului și a ascultării cu atenție a mesajelor transmi-

se acolo. De asemenea, se poate vorbi și de Cuvântul transmis în alte ocazii publice, fie că sunt în particular, în familie, în cercuri restrânse sau prin lucrări de mare anvergură.

3.2. Audiarea materialelor înregistrate

În societatea noastră, foarte mulți beneficiază de un aparat de redare audio sau video. Sunt biserici care înregistrează mesajele transmise. Acestea pot fi procurate și folosite fie pentru noi, fie ca un mijloc de zidire sau de evanghelizare pentru alții.

II. Mediul în care crește

Când vorbim despre mediu, ne referim în primul rând la conjunctura în care trăiesc cei convertiți în afara bisericii, respectiv familie, rude, vecini, colegi de muncă.

De asemenea, ne gândim și la biserica locală în care se stabilesc noii convertiți. În ce privește prima conjunctură, probabil, suntem tentați să credem că nu putem face nimic în sensul că nu putem schimba imediat familia, vecinii, neamurile, locul de muncă. Aș vrea să menționez că, deși noi nu îi putem schimba, Dumnezeu poate să-i schimbe mult mai repede și mai frumos decât

putem crede noi. Datoria noastră este să ne rugăm pentru ei și să cerem putere pentru a trăi o viață exemplară. În ce privește alegerea bisericii pe care o frecventăm, aceasta ne aparține. Cu toate acestea, de foarte multe ori, alegerea bisericii locale se face în mod ușuratic sau după principii greșite. Mulți sunt interesați în biserică unde au mai multe cunoștințe, unde au mai mulți prieteni. Când este vorba de alegerea bisericii pe care o frecvențezi, este foarte important să cunoști cine este păstorul acelei biserici, istoria ei, viziunea ei, modul în care cei de acolo au asistență spirituală. De asemenea, să ne interesăm dacă putem participa cu ceva folosindu-ne darurile primite.

Dincolo de orice însă, este important să știm dacă biserica respectivă interpretează și trăiește Cuvântul așa cum ni l-a lăsat Domnul. Pentru aceasta este important să discutăm cu frații noștri care ne pot ajuta în această privință. Mult mai important este să cerem lui Dumnezeu ca El să ne comunice unde este locul în care ne vrea să îl slujim și să mergem acolo chiar dacă nouă nu ni se pare cel mai nimerit loc. Un loc unde vom fi hrăniți cu Cuvântul vieții și un loc unde ne vom putea valorifica darurile spirituale primite ne va ajuta foarte mult la o dezvoltare armonioasă în omul dinlăuntru.

(Va urma)

Amintiri cu sfinți culese de Daniel Brânzei Oameni care au fost, influențe care vor rămâne...

„Aduceți-vă aminte de mai marii voștri, care v-au vestit Cuvântul lui Dumnezeu, uitați-vă cu băgare de seamă la sfârșitul felului lor de viață, și urmați-le credința!” Evrei 13:7

Vasile Brânzei

Vremuri de împimăvărare. M-am simțit mândru să-l aud pe fratele Vasile Talos povestind ceva despre tatăl meu.

„Îmi aduc aminte că eram încă tinerel printre ceilalți păstori din București și începuse vremea confruntărilor cu autoritățile comuniste și cu frații din conducerea Uniunii care nu înțelegeau zbaterea noastră pentru libertatea de exprimare religioasă. Pe atunci, cei ce conduceau Comunitatea și Uniunea erau convingși din interacțiunea cu

autoritățile de stat că lucrarea creștină nu are viitor în România. Îmi aduc aminte cât de triste și resemnate erau vorbele lor cu care căutau să ne „liniștească”: „Măi băieți, nu vă mai agitați degeaba. În zece, cincisprezece ani toate bisericile creștine din România vor fi închise.” Și mai trist era faptul că ei renunțaseră să mai creadă în biruința lui Dumnezeu și erau paralizați în postura unora care nu mai aveau nimic de făcut.

Îmi amintesc o împrejurare în care m-am întărit în

credința mea prin ceea ce a făcut fratele Vasile Brânzei. Eram chemați să fim trași la răspundere de Comitetul Uniunii pentru atitudinea noastră de nesupunere față de directivele Departamentului Cultelor. Supărase mai ales faptul că, neîncredători în reprezentanța Uniunii, trecuserăm peste capul lor și ne adresaserăm direct lui Ceaușescu. Eram toți de față și ne-au cerut să dăm socoteală de ceea ce făcuserăm. Mie, care eram cel mai tânăr dintre cei prezenți, îmi bătea inima tare în piept și, deși nu arătam pe afară, tremuram înăuntru ca o frunză în bătaia vântului. Secretarul general al Uniunii de atunci scria de zor, parcă avertizându-ne că acel proces-verbal va ajunge și „în altă parte”, unde nu va fi

citit cu nici un fel de bunăvoință. Atunci, țin minte, fratele Vasile s-a ridicat în picioare și, după ce a privit spre cel care scria procesul verbal, a închis solemn ochii și a zis cu toată emoția și solemnitatea: „Astăzi se scriu două procese-verbale: acesta de aici și un altul, mult mai important, în cer, la Dumnezeu, care le vede și le notează pe toate. Fiți atenți la ce spuneți și la ceea ce faceți, căci totul se înregistrează și se va ține socoteala pentru fiecare dintre noi.”

Atitudinea aceea de seriozitate și solemnitate cu ochii închiși parcă pentru noi, dar deschiși în lumea prezenței lui Dumnezeu, m-a întărit mult și a făcut să dispară orice teamă din inima mea.”

Pr. Arhim. Teofil Părăian

Sfânta Liturghie, sărbătorire cuprinzătoare (1)

Iubiți frați și iubiți credincioși, astăzi voi spune ceva despre Sfânta Liturghie ca sărbătorire cuprinzătoare, pentru că dacă Sfânta Liturghie este un rezumat al Ortodoxiei, trebuie să fie un rezumat și al trăirii ortodoxe.

Noi am găsit Sfânta Liturghie așa cum ne-a dat-o Biserica și dacă ne-am gândit mai îndeaproape am putut să ne dăm seama că în cuprinsul Sfintei Liturghii se trăiesc evenimentele care au dus la mântuirea noastră: Întruparea Fiului lui Dumnezeu – Nașterea Mântuitorului nostru Iisus Hristos –, Cina cea de Taină, Jertfa de pe Cruce, Învierea cea de a treia zi, Înălțarea la cer, cea de-a doua iarăși venire, Rusaliile, chiar și sărbătorile Maicii Domnului în înțelesul că în Sfânta Liturghie e pomenită și Maica Domnului, ne arătăm cinstitori ai Maicii Domnului, sărbătorile sfinților în înțelesul că la Sfânta Liturghie îi pomenim pe toți sfinții, suntem îndemnați să-i pomenim pe toți sfinții, așa încât Sfânta Liturghie este un rezumat al întregului an bisericesc.

Cei mai mulți dintre credincioșii noștri știu că la Sfânta Liturghie se pomenesc Cina cea de Taină pentru că se spun cuvintele „Luați, mâncați, acesta este Trupul Meu, care se frânge pentru voi spre iertarea păcatelor” și „Beți dintru acesta toți, acesta este Sângele Meu, al Legii celei noi, care pentru voi și pentru mulți se varsă, spre iertarea păcatelor”. Este ceea ce s-a spus la Cina cea de Taină, adică ceea ce a spus Domnul Hristos când a prezentat Trupul și Sângele Său pentru împărtășirea Sfinților Apostoli. Deci, oricum, Sfânta Liturghie sărbătorește Cina cea de Taină, dar nu numai Cina cea de Taină. Sunt mai puțini credincioșii care știu că și alte sărbători sunt cuprinse în Sfânta Liturghie, și alte sărbătoriri fac cuprinsul Sfintei Liturghii.

Și anume, mai întâi de toate pentru că la Sfânta Liturghie Cinstitele Daruri

ce sunt puse înainte se sfințesc și devin Trupul și Sângele Mântuitorului nostru Iisus Hristos, putem considera pe bună dreptate că Sfânta Liturghie este o sărbătorire a întrupării Mântuitorului Hristos, a întrupării Fiului lui Dumnezeu, și anume cuprinde ca întrupare Buna Vestire și Nașterea cea după trup a Mântuitorului, deci Buna Vestire și Crăciunul. Buna Vestire noi o sărbătorim peste an în 25 martie iar Crăciunul în 25 decembrie. La Sfânta Liturghie, pentru că se întrupează Fiul lui Dumnezeu în Cinstitele Daruri care devin Trupul și Sângele Lui și devin de fapt Mântuitorul Insuși cu Care se împărtășesc credincioșii, Sfânta Liturghie este sărbătorirea celor două sărbători care sunt în legătură cu întruparea Fiului lui Dumnezeu: Buna Vestire și Nașterea după trup a Mântuitorului nostru Iisus Hristos.

După aceea, la Sfânta Liturghie pomenim și alte evenimente care privesc mântuirea între care de pildă intrarea în Ierusalim, în înțelesul că la intrarea în Ierusalim credincioșii Mântuitorului au zis: „Osana întru cei de sus!” (Matei 21, 9). Și noi la Sfânta Liturghie zicem „Sfânt, Sfânt, Sfânt, Domnul Savaot, plin este cerul și pământul de mărirea Ta. Osana întru cei de sus. Bine este cuvântat Cel ce vine întru numele Domnului. Osana întru cei de sus”, cuvinte pe care le-au spus în parte îngerii. Deci, „Sfânt, Sfânt, Sfânt, Domnul Savaot, plin este cerul și pământul de mărirea Ta”, sunt cuvinte îngerești, iar cuvintele: „Osana întru cei de sus. Bine este cuvântat Cel ce vine întru numele Domnului! Osana întru cei de sus!”, sunt cuvinte omenesci.

Apoi, Cina cea de Taină, reprezentată în cuvintele: „Luați, mâncați, acesta este Trupul Meu, care se frânge pentru voi spre iertarea păcatelor” și „Beți dintru acesta toți, acesta este Sângele Meu al Legii celei noi, care pentru voi și pentru mulți se varsă, spre iertarea păcate-

lor”. Dar îndată după ce se spun cuvintele acestea, nu cu glas tare ci în gând, preotul zice: „Aducându-ne aminte de această poruncă mântuitoare”. Despre ce este vorba? Este vorba că Domnul Hristos, după mărturia Sfântului Evanghelist Luca, le-a spus ucenicilor după ce a zis „Luați, mâncați, acesta este Trupul Meu” și „Beți dintru acesta toți, acesta este Sângele Meu”, a zis „Aceasta să faceți întru pomenirea Mea”. Deci Domnul Hristos a statornicit la Cina cea de Taină să I se pomenească jertfa. De ce jertfa? Pentru că se pomenește Trupul Domnului Hristos și Sângele Domnului Hristos separat, nu Trupul și Sângele deodată așa cum trăiește sângele în trup și trupul în sânge, ci separat, ca să se arate jertfa. Sângele Domnului Hristos s-a vărsat pe Cruce, deci Domnul Hristos a rânduit să I se pomenească jertfa: Trupul și Sângele. Și a zis: „Aceasta să faceți întru pomenirea Mea”. Orice Sfântă Liturghie este o repetare în acest înțeles a Cinei celei de Taină și este împlinirea unei porunci a Mântuitorului nostru Iisus Hristos: „Aceasta să faceți întru pomenirea Mea”. Și atunci preotul zice: „Aducându-ne aminte de această poruncă mântuitoare și de toate cele ce s-au făcut pentru noi: – și pomenește cele ce s-au făcut pentru noi și anume zice – de cruce, – deci de jertfa Mântuitorului de pe Cruce – de groapă – de înmormântarea Mântuitorului, de mormântul cel purtător de viață al Mântuitorului – de învierea cea de a treia zi – deci de Sfintele Paști – de suirea la cer și șederea de-a dreapta Tatălui – deci de Înălțare – și de ce-a de-a doua slăvită iarăși venire”, prin urmare o sărbătorire a unui eveniment pe care nu l-am trăit și nu-l trăim încă, a doua venire a Mântuitorului nostru Iisus Hristos care urmează după Înălțare. Și apoi zice cu glas tare: „Ale Tale dintru ale Tale, Ție aducem de toate și pentru toate”.

(Continuare în numărul următor)

Din biblioteca creștinului

Legenda lui Hristophor

Odată demult trăia într-o țară îndepărtată numită Canaan un om cu o putere nemaivăzută. El se numea Offerus, nume care în limba veche, pe care o vorbeau cei ce au fost martori la trecerea lui Hristos pe pământ, înseamnă „acela care se jertfește”. Înalt de doisprezece stăneni, Offerus avea o bună sufletească astatornicit la Cina cea de Taină să I se pomenească jertfa. De ce jertfa? Pentru că se pomenește Trupul Domnului Hristos și Sângele Domnului Hristos separat, nu Trupul și Sângele deodată așa cum trăiește sângele în trup și trupul în sânge, ci separat, ca să se arate jertfa. Sângele Domnului Hristos s-a vărsat pe Cruce, deci Domnul Hristos a rânduit să I se pomenească jertfa: Trupul și Sângele. Și a zis: „Aceasta să faceți întru pomenirea Mea”. Orice Sfântă Liturghie este o repetare în acest înțeles a Cinei celei de Taină și este împlinirea unei porunci a Mântuitorului nostru Iisus Hristos: „Aceasta să faceți întru pomenirea Mea”. Și atunci preotul zice: „Aducându-ne aminte de această poruncă mântuitoare și de toate cele ce s-au făcut pentru noi: – și pomenește cele ce s-au făcut pentru noi și anume zice – de cruce, – deci de jertfa Mântuitorului de pe Cruce – de groapă – de înmormântarea Mântuitorului, de mormântul cel purtător de viață al Mântuitorului – de învierea cea de a treia zi – deci de Sfintele Paști – de suirea la cer și șederea de-a dreapta Tatălui – deci de Înălțare – și de ce-a de-a doua slăvită iarăși venire”, prin urmare o sărbătorire a unui eveniment pe care nu l-am trăit și nu-l trăim încă, a doua venire a Mântuitorului nostru Iisus Hristos care urmează după Înălțare. Și apoi zice cu glas tare: „Ale Tale dintru ale Tale, Ție aducem de toate și pentru toate”.

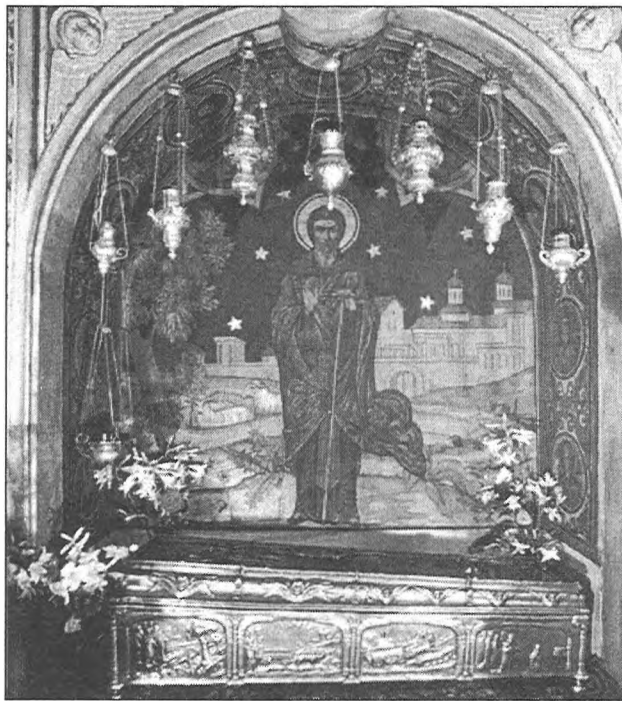
Tot rătăcind, Offerus a întâlnit un pustnic care l-a sfătuit să se tocmească luntraș la malul Iordanului; dar fără luntre... Traversând fluviul prin vad, Offerus îi ducea pe umerii săi de pe un mal pe celălalt pe toți cei

ce doreau să traverseze. Această muncă grea a durat multă vreme. Uriașul nostru era tot mai înnegurat. Se gândea că n-o să-l găsească niciodată pe cel mai mare stăpân al lumii...

Într-o noapte, la ușa colibe sale bătu un copil, cerând să fie trecut pe malul celălalt. Încă buimăcit de somn, uriașul urcă pe copil pe umărul său și se avântă în apele Iordanului. Cu fiecare pas pe care îl făcea, copilul devenea tot mai greu și mai greu, încât sub povara lui uriașul se cufundă cu totul în valuri, chiar în mijlocul fluviului. Apele Iordanului îl acoperiră o clipă. Luptă cu apa ca să iasă la suprafață. Când ieși trase cu nesaț aer în piept... în acea clipă sufletul uriașului fu străbătut de scânteia unei sfinte înțelegeri... Aflase pe cel mai mare stăpân al lumii.

El știu că acest copil urcat pe umărul său e chiar Hristos și că el însuși primește marelui botez pe care Atotputernicul I-l hărăzise. Din acea clipă sfântă, el nu s-a mai numit Offerus, „acela care se jertfește”, ci Hristophor „purtătorul lui Hristos”.

(Ileana Vasilescu, „Povestiri pentru copii după tradiția ortodoxă”, Editura Sofia, București, 2000)

Racla în care se odihnesc moaștele Cuviosului Dimitrie cel Nou din Basarabi, ocrotitorul Bucureștilor, aflată în Catedrala Patriarhală. Prăznuirea Sfântului se face pe 27 octombrie.

Anatole France

La pescuit

Jean a plecat dis-de-dimineață cu sora lui, Jeanne, cu o undiță pe umăr și cu un coș la subsuoară. Școala e închisă, școlarii sunt în vacanță; de aceea Jean se duce în fiecare zi cu sora lui Jeanne, de-a lungul râului, cu o undiță pe umăr și cu un coș sub braț. Jean și Jeanne sunt din Turena. Și râul e din Turena. El curge limpede sub sălciile argintii. Un cer umed și blând îl priveghează. Dimineata și seara, aburi alburii se târăsc pe iarba malurilor lui. Dar Jean și Jeanne n-au îndrăgit râul nici pentru frunzișul verde de pe malurile lui și nici pentru apele-i limpezi în care se oglindește cerul. Îl iubesc pentru peștele care se află în el. Se opresc în locul unde e cel mai mult pește.

Jeanne se așează sub o salcie cu vârful rețezat. După ce și-a pus coșul jos, Jean desfășoară undița. Undița lui e simplă: un băț cu un fir de sfoară și un ac îndoit la capătul firului. Jean a făcut rost de băț, Jeanne a dat firul și acul; astfel undița e și a fratelui și a sorei.

Fiecare din ei ar râvni să fie numai a lui, și scula asta simplă, care trebuia să fie vătămătoare doar peștelui, a iscat certuri în casă și păruiele pe malul pașnic al râului. Fratele și sora s-au lup-

tat pentru a folosi fiecare după plac undița. Brațul lui Jean s-a învinețit de ciupituri, iar obrazul Jeannei s-a înroșit sub atâtea palme răsunătoare. Și când s-au săturat de ciupituri și de palme, Jean și Jeanne au consimțit să împartă de bunăvoie ceea ce nici unul nici celălalt n-au putut să-și însușească prin forță. Au căzut la învoială ca, după fiecare pește prins, undița să treacă pe rând de la unul la celălalt.

Începe Jean. Nu se știe când va termina. El nu calcă învoiala fățiș, dar o nimicește printr-un abuz premeditat. Ca să nu dea sorei lui undița, se ferește să prindă peștele momit, care mușcă cârligul și trage dopul în apă.

Jean e șiret; Jeanne e răbdătoare. Așteaptă de șase ceasuri. De data asta însă, pare obosită de lungă ei nemiscare. Cască, se întinde, se culcă la umbra salciei și închide pleoapele. Jean o pândește cu coada ochiului și crede că doarme. Dopul se scufundă în apă. Jean trage cu putere de firul la capătul căruia sclipește un fulger de argint. Un pruncușor s-a prins în cârlig.

– Acum e rândul meu, strigă o voce în spatele lui Jean.

Și Jeanne îi ia undița.

LIMBA NOASTRĂ

Știți să scrieți corect românește?

Exerciții și soluții gramaticale

O DATĂ (cu) (ce)

ODATĂ

ODATĂ ȘI ODATĂ = mai curând sau mai devreme, de foarte multă vreme.

I. În textele următoare tăiați cu linie formă ortografică incorectă.

1. ... (odată, o dată) cu ciripirile lui aducea și florile genunilor.

(Em. Gârleanu – Cea dintâi durere)

2. Auzind Chirilă asemenea cuvânt, a ridicat încă (o dată, odată) ochii spre fruntea Panțărului.

(M. Sadoveanu – Povestiri)

3. (O dată, odată) se și opri, se întoarce cu fața la apus ca înspre o primejdie.

(M. Sadoveanu – Povestiri)

4. Călătorul (odată, o dată) se și opri, se întoarce cu fața la apus ca înspre o primejdie.

(M. Sadoveanu – Povestiri)

5. Câteva stânci curioase... ar mai vrea să mai privească (odată, o dată) la potopul acesta călător.

(Al. Vlahuță – România pitorească)

6. În sat la noi, la horă, au venit (odată, o dată) cei mai bătași oameni din partea locului și au omorât cu cuțitele o fată și doi feciori.

(Apud I. P. Necula – Ortografia prin imagini și comparații, partea a III-a)

7. Atunci dracul s-apucă zdravăn cu mâinile de torțile cerului, cască o gură cât o șură și când chiuie (odată, o dată) cutremură pământul.

(Ion Creangă – Povești, amintiri, povestiri)

8. Dar după ce s-a văzut singur, el a luat plumbul și a început să învețe a-și scrie numele. L-a scris (odată, o dată), l-a scris de două ori, de zece, de-o sută de ori.

(I. Slavici – Nuvele)

II. Să se completeze spațiile punctate cu formele odată, o dată, cerute de context.

1. Ali începu să slăbească de atâta mahnire și simți că o să i se suie tot sângele de la inimă la cap.

(Em. Gârleanu – Cea dintâi durere)

2. Dar cu anii s-au scurs și puterea și avântul lui.

(Em. Gârleanu – Cea dintâi durere)

3. Panțăru nu l-a cunoscut. Da' nevasta din dosul lui, din pragul casei, auzind glasul, țipat de mare sfială.

(M. Sadoveanu – Povestiri)

4. – Da' haideți, măi oameni,! urmă el, întorcându-și capul spre șuri.

(M. Sadoveanu – Povestiri)

5. ... Pe Avrămoiu îl vedea cu niște straie care i-au plăcut lui și le-a râvnit și el în copilărie.

(M. Sadoveanu – Povestiri)

6. Harap-Alb, cum îl vede horăind, iese afară încetișor și când îl croiește cu sabia pe la mijlocul gâtului, îi și zboară capul cât colo... Atunci sângele cerbului a și-nceput a curge gâlgâind.

(Ion Creangă – Povești, amintiri, povestiri)

7. Ea îl priveghea, îl ajuta, îl apăra, de toate primejdiiile în care tinerețile lui îl aruncau cu nesocotință și nu l-a scos, din fundul Brateșului, nu l-a scăpat, abia nesfășiat din gura fiarelor.

(Legende populare românești)

8. Moș Nechifor nu-i o închipuire din povești, ci e un om ca toți oamenii; el a fost , când a fost, trăitor în mahalaua Țuțuieni.

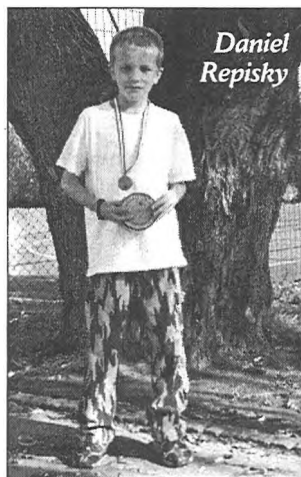
(Ion Creangă – Povești, amintiri, povestiri)

Soluții:

- I. o dată (cu) – în 1, 2, 3, 5, 8; odată – în 4, 6
II. odată – în 1, 3, 4, 5, 6, 8; o dată – în 2, 7

Rezultate deosebite la olimpiada elevilor

În numărul trecut v-am relatat despre evoluția elevilor școlii românești din Giula, atât a liceenilor, cât și a celor din școala generală. Am omis însă un amănunt: anume evoluția elevilor din clasele I-IV, ceea ce vom încerca să recuperăm acum. La acest concurs au participat opt școli din Giula, cu mai multe echipe. Copiii noștri au fost pregătiți, pe lângă doamna *Eva Cserhádi*, de profesorele lor care oră de oră se ocupă de copii: *Zorica Bordaș, Maria Bányai, Eva Szabó și Eva Comboș Ruja*. La olimpiadă, copiii au participat foarte

Daniel Repisky

bine, având următoarele rezultate:

La proba pe echipe, la categoria claselor I-II, fetele s-au clasat pe locul III, în componența: *Nora Ruja, Zita Ruja, Izabela Boca, Dora Misaros*.

La categoria claselor III-IV, tot proba pe echipe, grupa băieților s-a clasat tot pe locul III, fiind alcătuită din elevii: *Daniel Drubina, Gheorghe Marc, Daniel Repisky, David Drenyovszki*.

La probele personale au participat mult mai mulți,

sute de copii fiind dornici să concureze la fiecare categorie. La categoria claselor I-II, elevii noștri au obținut următoarele rezultate: *Zita Ruja* a obținut locul 5, *Izabela Boca* locul 7, *Nora Ruja* locul 9, iar la băieți *Grigore Polgár* locul 5, *Daniel Tita* locul 10, iar *Gavril Nagy* locul 17. În categoria claselor 3-4, *Daniel Repisky* s-a clasat pe locul III. Profesorele lor sunt mândre de rezultatele obținute de copii, speră într-o continuare la fel de bună și pe viitor.

-toma-

www.foaia.hu

Bilingvismul ține sprinten creierul

Oamenii bilingvi au rezultate mai bune la testele cognitive, starea lor mentală decade mai domol – susțin psihologi din Canada.

Cercetătorii de la York University au examinat 104 persoane, descoperind că oamenii care comunică fluent în două limbi sunt mai sprinteni din punct de vedere intelectual decât cei care vorbesc o singură limbă în viața de toate zilele.

Conform studiului apărut în revista „Psihologia și îmbătrânirea”, bilingvismul te poate ocroti de decăderea mentală la bătrânețe. Alte studii au demonstrat că creierul sprinten te ocrotește și de senilitate.

Ellen Bialystok și colegii săi au constatat capacitatea cognitivă a participanților la cercetări prin o serie de teste. Aceștia au urmărit vocabularul, capacitatea de gândire nonverbală, respectiv

reacția de timp a clienților. Jumătate dintre voluntari au fost canadieni care vorbesc doar limba engleză. Însă partea cealaltă a grupului au fost de origine indiană, astfel, alături de limba engleză, vorbesc și cea indiană. Participanții experienței au împrejurări sociologice asemănătoare, fiind vorba de oameni cu pregătiri superioare din clasa socială mijlocie.

Cercetătorii au descoperit că bilingvii răspund mai repede – și acest lucru se referă la toate generațiile. Psihologii spun că oamenii bilingvi au mult mai bune rezultate la orice test, precum și decăderea lor psihică cauzată de vârstă este mai lentă. Tot acești cercetători declară că limba a doua a mamei, învățată în copilărie, ajută la starea cognitivă a persoanei respective în viața de mai târziu.

R.P.

Zile de neuitat la Sárospatak

Între 11-13 octombrie am organizat o excursie în județul Borsod-Abaúj-Zemplén. Am pornit la drum dimineața, la ora șapte, cu autobuzul care ne aștepta la stația de autobuz. În călătoria noastră am trecut prin multe orașe, localități frumoase. Am făcut un mic popas la Debrețin, la Nyíregyháza, o oprire mai lungă făcându-se la Tokaj, unde oamenii se ocupă cu viticultura. După o călătorie lungă (de aproape 300 km), am ajuns la Sárospatak, unde am fost cazați într-o locuință particulară. În acest loc am avut parte de o primire deosebită, plăcută, din partea gazdelor.

Apoi am trecut pe la cetatea Sárospatak, la muzeul Rákóczi, unde am văzut expozițiile. Seara ne-am plimbat pe bulevardul Rákóczi, unde am văzut clădiri vechi și moderne. Cam obosiți și somnoroși, ne-am întors la locul unde am fost cazați. A doua zi am făcut o drumeție lungă prin munții Zemplén. Aici am avut posibilitatea de a admira frumusețile naturii, de a ne bucura de culorile minunate ale copacilor, tufișurilor. Am călătorit până la Füzér, Hollóháza. Am vizitat locurile renumite ale orașului Sátoraljaújhely și am servit cina într-un restaurant elegant, cu o servire excelentă.

A treia zi, în orașul

Sárospatak am vizitat diferite monumente istorice. Biserica Reformată a fost construită între anii 1776-1781, în stil baroc, turnul bisericii fiind ridicat abia în anul 1828. Am vizitat și Colegiul Reformat. Școala protestantă a fost întemeiată de Petru Perényi în anul 1531, iar fiul său, Gavril, în anul 1550, a ridicat școala la rang de colegiu. Monumentele istorice ne-au rămas de asemenea în amintiri ca niște locuri impresionante.

Orașele Sátoraljaújhely și Sárospatak de asemenea ne-au încântat.

Am avut posibilitatea de a vizita mai multe muzee, școli, clădiri vechi și însemnate. Ne-am plimbat foarte mult, am admirat străzile, bulevardele, parcurile de aici. Ne-au minunat mult munții, aerul curat, natura. Ne-am simțit foarte bine și am ajuns acasă cu amintiri frumoase. Copiii și adulții au fost puternic impresionați de cele văzute și ajungând acasă au povestit cu mândrie și bucurie colegilor de școală clipele și amintirile de neuitat care au lăsat o impresie profundă în sufletele lor. Pentru această excursie bine reușită trebuie să mulțumim Primăriei din Otlaca-Pustă pentru ajutorul financiar și personal domnului primar *Szabó Miklós*.

Maria Paulik, directoare

55 de ani de la înființarea Liceului „N. Bălcescu”

Cu prilejul aniversării a 55 de ani de la înființarea Liceului cu Limba de Predare Română din Giula, direcțiunea acestei instituții îi invită cu mult drag și cu aleasă stimă pe toți foștii profesori și absolvenți ai școlii la

„ÎNTÂLNIREA PROMOȚIILOR”

care va avea loc la Liceul, Școala Generală și Căminul de Elevi „N. Bălcescu” (Giula, piața Liceum nr. 2) în ziua de sâmbătă, 20 noiembrie 2004

Dansul popular românesc din Chitighaz recucerește scenele

Secția de dansuri populare a Școlii de Artă din Chitighaz și-a început recent al doilea an școlar, cu două clase și cu un curs pregătitor. Școala de Artă este reprezentată în această comună bichișeană de soții **Halmi Zoltán** și **Edina**, din Seghedin. Instituția funcționează sub formă de fundație, cu profilul de dansuri populare.

– Aceste cursuri sunt, în primul rând, pentru copiii din Chitighaz, dar sunt așteptați elevi și din localitățile învecinate, ne-a mărturisit Halmi Zoltán, care este cunoscut printre chitighăzeni încă de la taberele de dansuri populare, ce se organizează la Chitighaz de mai mulți ani. Programul nostru pedagogic se bazează pe programa națională și este întregit cu instruirea dansurilor populare românești locale. Eu lucrez în acest domeniu din 1997, dar pe chitighăzeni și dansurile lor le-am cunoscut prin prietenia cu soții **Ana** și **Gheorghe Buha**. Dansurile pe care le interpretăm, la ora actuală, sunt, în majoritate, elemente din dansurile soților Buha, dar am făcut cunoștință cu aceste dansuri și din filme documentare și cercetări locale.

– Pentru cine și în câte ore se organizează aceste cursuri?

– Școala de Artă așteaptă copiii de la vârsta de 6 până la 22 de ani. Dar nu sunt închise porțile nici pentru cei mai mici de la grădiniță sau pentru adulți, însă ei nu primesc diplo-

ma școlii și nu sunt în mod direct elevii noștri, deoarece statul nu sprijină instruirea lor. Elevii cursului pregătitor învață să danseze în două ore pe săptămână, iar de la clasa întâi până la cea de-a zecea se predă câte patru ore săptămânal. La ora actuală, aproape jumătate din efectivul celor două școli generale locale învață la noi. Dar avem și câțiva liceeni.

– Ce atrage o pereche tânără din Seghedin să vină într-o comună, să predea dansuri populare, unde în plus trebuie păstrat și specificul de naționalitate?

– Am făcut cunoștință cu dansurile populare românești din Ungaria cu mult timp în urmă. Din 1975 sunt membru al Ansamblului folcloric din Seghedin, unde, prin anii '80, **Nagy Albert** ne-a învățat dansurile din Micherechi. Deci, de mai bine de 20 de ani a început relația mea cu o mică parte a culturii românești din Câmpia de Sud. Când am început să mă adâncesc mai serios în acest domeniu, l-am căutat pe **Gheorghe Dulău** din Micherechi, am făcut coregrafia „Umblatu' cu turcă”, pe

care o dansăm și astăzi cu cei din Seghedin. Această coregrafie a ajuns printre cele mai bune din Ungaria, în categoria de tineret. În 1997, la Micherechi i-am cunoscut personal pe soții Buha, care m-au invitat la Chitighaz. Aici era tradiție organizarea unei tabere de dansuri populare, care însă se re-lua din an în an, și nu a dat prea multe roade. Acest lucru m-a deranjat și am vrut să fac ceva mai bun. O altă problemă a fost că, auzind despre dansurile românești din Ungaria, toată lumea, chiar și oamenii de specialitate, se gândesc la cele din Micherechi sau Aletea. Eu am vrut să prezint și elementele dansate de Ana și Gheorghe Buha, ca și acestea să rămână pentru posteritate. Deci, munca

noastră este și un fel de misiune.

– Asta înseamnă că, într-un fel, vreți să restabiliți prestigiul dansurilor chitighăzene în rândul dansurilor românești din Ungaria?

– Nu știu dacă aceste dansuri au avut vreodată un prestigiu, precum au cele din Micherechi și Aletea, pentru că aici nu prea a fost o echipă tare care să păstreze aceste tradiții. Și echipa condusă de **Petru Purece** de pe vremuri a fost destul de redusă la număr. Iar când am încercat să reînnoim echipa, această mișcare a durat doar câțiva ani. Nici o echipă nu s-a menținut stabilă și continuă. Când am început această Școală de Artă, sprijinită de stat, eram convinși că putem elimina aceste probleme. Acum sunt susținute toate cheltuielile dansatorilor, haine, drumuri, instruire etc.

– Pomenind despre hainele dansatorilor... Recent am văzut tinerii din Chitighaz, dansând pe scena din Micherechi, în haine noi, foarte frumoase.

– Mulțumită fotografiilor de arhivă, am încercat să refacem un costum popular din Chitighaz de la începutul secolului trecut. Acesta este un lucru foarte greu de realizat, doar pe baza fotografiilor. Este vorba despre un costum popular țărănesc obișnuit. Portul bărbaților nu s-a schimbat, costum negru

cu cizme, dar a fetelor este nou: jupon alb, haină albă de deasupra cu dantelă, sort, bluză albă și năframă.

– Care este repertoriul echipei de dansuri din Chitighaz?

– Avem în spate un an greu. La serbarea de încheiere a anului trecut au apărut pe scenă patru echipe. Cei mai mici, copiii de la grădiniță, au prezentat jocuri de copii, iar următorul grup, elevii cursului inferior, au dansat coregrafia „S-a uscat nucul”, dansuri cu sărituri. Ei sunt instruiți de soția mea Edina, ajutată de **Magdalena Gurzău Selejan**. Grupul cursului superior are în repertoriu dansuri cu instrumente și cu sărituri. Elevii de școală medie dansează dansuri românești din Chitighaz, dansuri din Câmpia de Sud și dansuri șvăbești. Am vrea ca, într-un fel sau altul, toți elevii din Chitighaz să treacă pe la noi și să-și însușească, cel puțin, câțiva pași. Din păcate, în ultimii 50 de ani, prea puțini au fost cei care au dansat aceste dansuri la Chitighaz, dar acum trebuie să ne folosim de posibilitățile asigurate de școlile de artă. Este nevoie de puțin talent și multă sârguință. Nouă ne place foarte mult aici, la Chitighaz, pentru că experimentăm succesul copiilor. Credem că unii dintre ei pot să fie chiar și dansatori profesioniști.

E. Iova

Solistul Liviu Vasilică a încetat din viață

Cunoscutul cântăreț de muzică populară din Teleorman, **Liviu Vasilică**, a decedat, în ziua de 19 octombrie, la Clinica de Gastroenterologie a Spitalului Fundeni în urma unei grele suferințe cauzate de o ciroză cu varice esofagiene. În vârstă de 53 de ani, Liviu Vasilică suferea și de un cancer al limbii.

Licențiat în medicină, îndrăgitul solist nu exercita profesia de bază de mai multă vreme, dedicându-se exclusiv carierei muzicale și culegerii de folclor local.

Liviu Vasilică s-a născut la 2 iulie 1950, în comuna Ploșca, din județul Teleorman și a absolvit Facultatea de Pediatrie a Institutului de

Medicină și Farmacie din București, promoția 1980. Dincolo de profesie, de mai bine de două decenii s-a remarcat printr-o susținută activitate artistică, participarea sa la numeroase festivaluri fiind încununată cu mai multe premii.

Concertele și spectacolele, înregistrările la radio și televiziune, turneele artistice în țară și în străinătate i-au adus, de-a lungul anilor, un binemeritat prestigiu, Liviu Vasilică remarcându-se ca un promotor al folclorului autentic.

-e-

Un pian, două generații, patru mâini

(Relatare în pagina a 5-a)

După suita de colinde de aproximativ 45 de minute, interpretată dintr-o bucată de către Harry Tavitian, s-a așezat la pian veteranul jazz-ului clasic românesc, Johnny Răducanu. Ascultându-l aveai sentimentul parcă te găsești într-o cafenea din București. Dar în această cafenea imaginată 'nea Johnny l-a invitat apoi și pe Harry Tavitian cu care au interpretat, l-a început, romanța „Pe lângă plopii fără soț”, la patru mâini. Și apoi au mai urmat și altele, printre care și un cântec popular maghiar. La sfârșitul recitalului de jazz, acest duo a aruncat pur și simplu sala în aer, ascultătorii ovaționând minute în șir recitalul celor doi pianiști.

Omul avea senzația că cei doi interpreți de jazz păreau a fi tată și fiu, fiind reprezentanții a două generații.

– El a fost de mine instruit, la începutul începuturilor. L-am ajutat în cariera sa, spune 'nea Johnny.

Cântând unul lângă altul, se și uita unul la altul, câteodată chiar și ochind.

– El a învățat de la mine

ce trebuie să facă. A învățat pentru că i-a plăcut și a vrut. Și a fost ascultător căci a luat ce trebuie. De fapt ar fi putut lua și altceva, dar el a luat ceea ce era esențial, povestește despre Harry Tavitian mentorul său Johnny Răducanu.

– Spre deosebire de alte prezențe ale mele, aici la Budapesta, de data aceasta am venit cu Johnny Răducanu, cel de la care într-un fel pot să spun că am preluat ștabela jazz-ului românesc, ne destăinuie Tavitian. A fost un model pe care noi acum încercăm să-l ducem mai departe. Așa cum a fost el un model pentru mine, încerc să dau și eu, încet-încet, ștabela mai departe, pentru că astfel, școala românească de jazz, care s-a creat în urmă cu 40-50 de ani, să perpetueze. Să existe în jazz-ul european ceva specific, care să se cheme jazz românesc.

◆ Ca și într-un film, ne-am ales cu o imagine: un singur pian, Johnny Răducanu și Harry Tavitian unul lângă altul, câteodată 'nea Johnny vă dădea la o parte, apoi vă invita, vă lăsa să cân-

tați. Mai și zâmbeați unul la altul, cântând... Era ceva fantastic!

– Noi cântăm de foarte mulți ani la patru mâini. Cel mai mult am cântat în anii '80 în toată România și era un deliciu pentru publicul românesc muzica noastră la patru mâini. Era, și cred că este și acum, un mare con-

trast în ceea ce facem noi: în stilurile noastre, al lui Johnny și al meu. Stilul mai clasicizant al lui Johnny, stilul mai avangardist poate al meu. Apoi, temperamentele noastre foarte diferite, Johnny poate mai melancolic, eu mai temperamental. Toate acestea rezultă într-o muzică despre care pot să

spun că fiecare secundă, fiecare fragment extras dintr-o piesă a noastră este ca un mic fragment de viață. Așa cum în viață alături de o persoană dragă ai și înțelegeri, dar și neînțelegeri, sunt discuții de toate felurile, fiindcă este omenește ca să fie așa, la fel este și în muzica noastră. P. Cimpian

Constanța, 30 mai 1989. (de la stânga la dreapta: Dan Grigore, Johnny Răducanu, Delia Pavlovici și Harry Tavitian) Foto: Bebe Draia

„Mă consider un slujitor umil al muzicii”

Interviu în exclusivitate pentru „Foaia românească” cu marele muzician româno-american Șerban Lupu

– Stimate maestro, vă rog să-mi spuneți ce înseamnă pentru dumneavoastră Bartók Béla?

– Bartók este un frate sufletesc al meu, deci, ca și mine, este născut în Transilvania. Noi, cei din Transilvania, avem un fel de legătură sufletească, muzica sa o identific în adâncul sufletului meu prin faptul că este inspirată, în mare parte, mai ales muzica pentru vioară, din folclorul românesc pe care el l-a cules cu atâta pasiune și abnegație. Serviciul pe care l-a făcut el României, culturii și poporului românesc, este inegalabil. Omul Bartók, care a luptat toată viața pentru înțelegerea între națiuni, între popoare și oameni, este un model pentru mine. Iată legăturile care mă apropie sufletește de Bartók Béla.

– Publicul prezent în sala de marmură a Radiodifuziunii Maghiare a fost impresionat de execuțiile muzicale susținute de domnia voastră. Ați simțit reacția publicului? Pentru noi, cei prezenți, a fost o seară monumentală.

– Ca interpreți, avem, să spunem așa, un al șaselea simț cu care ne legăm ca o undă de comunicare cu publicul și, într-adevăr, am simțit că publicul era extraordinar de receptiv, își deschisese porțile sufletului către această muzică și atunci, desigur că misiunea noastră, a mea și a colegului meu, englezul Ian Hobson, a devenit mult mai ușoară și ne-am simțit mult mai inspirați și mai înaripați de atitudine publicului.

– Oamenii sunt obișnuiți cu artistul „închis în turnul său de fildeș”. Dumneavoastră sunteți un mare artist al zilelor noastre și, totuși, ați rămas de o mare modestie. Vă rog să-mi spuneți care este secretul acestei modestii?

– Un personaj care este numit artistul și care trăiește într-o ficțiune este doar o ficțiune a imaginației unor oameni, însă, noi, cei care suntem meseriași ai acestei arte, slujitorii ei, cum mă consider și eu cu umilință, îmi dau seama că fac toate eforturile pentru a reda, a

tălmăci această muzică pentru public, dar adâncimile și frumusețile spirituale ale acestei muzici sunt aproape de neatinși și, oricât aș încerca de mult, probabil că încă este și mai mult care trebuie să ating. Artiștii sunt oameni care muncesc foarte puternic și care știu atât

eventual în sensul că este o simplitate a actului artistic, un stil nealterat. Ei sunt ca niște oameni minunați care cunosc sute dacă nu mii de versiuni și variante ale cântecelor. Sunt, într-adevăr, rapsozi sau barzi populari, care duc de la o generație la alta tezaurul folcloric româ-

viața. Asta este rostul lor pe lume, care pe mine m-a impresionat foarte mult.

– Ca un final al convorbirii noastre, v-aș ruga să transmiteți un sfat, un cuvânt, un imbold pentru comunitatea românilor din Ungaria.

– Nu pot decât să vorbesc din experiența mea proprie, căci măcar aici sunteți aproape de România. Eu am trăit departe, să spun așa, în exil, la mii și mii de kilometri distanță. Ceea ce este important pentru românii din Ungaria ca în sufletul lor să continue să fie români dar, în același timp, să funcționeze într-un mod integrant în această comunitate în care se află, să fie constructivi, să participe la această societate. Acesta este destinul. Eu cred în forțele destinului. Aduce oamenii, îi plimbă, deci, în suflet să se păstreze români iar în afară să fie participanți activi și constructivi ai societății din care fac parte.

Interviu realizat de
Mihai Felician Cozma

„Gloria pe care a dobândit-o ca mare violonist nu l-a făcut să-și uite țara și rădăcinile. Navetist între Statele Unite și România, caută și înregistrează albume alături de muzicanții noștri țărani, într-un gest sublim de generozitate și prețuire a cântecului popular românesc.”
(Formula AS)

limitele puterilor lor cât și nelimitările actului creativ.

– Sunteți profesor al Universității Illinois din Statele Unite, posesor al unor prestigioase premii internaționale. Arta dumneavoastră interpretativă este recunoscută pe plan mondial, dar, în același timp, sunteți și un iubitor al folclorului românesc. Vă rog să-mi spuneți cum colaborați cu acești cântăreți care cântă, să zicem, simplu.

– Trebuie să subliniez că ei nu cântă simplu, simplu

nesc. Iată că împreună cu un grup de lăutari din mai multe regiuni ale României am realizat și un disc care este dedicat în întregime muzicii de virtuozitate pentru vioara de inspirație folclorică pe care o fac împreună cu țărani români și, trebuie să spun, că sunt foarte modești, lucrează extraordinar și meseria lor o consideră ca pe o misiune. Ei toți se socotesc niște oameni binecuvântați care au misiunea de a cânta toată

**Tudor Arghezi
Niciodată
toamna...**

*Niciodată toamna nu fu mai frumoasă
Sufletului nostru bucuros de moarte.
Palid așternut e șesul cu mătăsă.
Norilor copacii le urzesc brocarte.*

*Casele-adunate, ca niște urcioare
Cu vin îngroșat în fundul lor de lut,
Stau în țâmbu-albastru-al râului
de soare,
Din mocirla cărui aur am băut.*

*Păsările negre suie în apus,
Ca frunza bolnavă-a carpenului sur
Ce se desfrunzește, scuturând în sus
Foile-n azur.*

*Cine vrea să plângă, cine să jelească
Vie să asculte-ndemnul nențeles,
Și cu ochii-n facla plopilor cerească
Să-și îngroape
umbra-n umbra lor, în șes.*

**G. Topârceanu
Rapsodii
de toamnă
(fragment)**

I
A trecut întâi o boare
Pe deasupra viilor,
Și-a furat de prin ponoare
Puful păpădiilor.

Cu acorduri lungi de liră
I-au răspuns fânețele.
Toate florile șoptiră,
Întorcându-și fețele.

Un salcâm privi spre munte
Mândru ca o flamură.
Solzii frunzelor mărunte
S-au zburlit pe-o ramură.

Mai târziu, o coțofană
Fără ocupație
A adus o veste-n goană
Și-a făcut senzație;

Cică-n munte, la povamă,
Plopilor și răsurile
Spun că vine-un vânt de iarnă
Răscolind pădurile,

Și-auzind din depărtare
Vocea lui tiranică,
Toți ciulinii pe cărare
Fug, cuprinși de panică...

Zvonul prin livezi coboară,
Colo jos, pe mlaștină,
S-a ntălnit un pui de cioară
C-un bătlan de baștină

Și din treacă ii aruncă
Altă veste stranie,
C-au pornit-o peste luncă
Frunzele-n bejanie!...

**G. Topârceanu
Octombrie**

Octombrie-a lăsat pe dealuri
Covoare galbene și roșii.
Trec nouri de argint în valuri
Și cântă-a dragoste cocoșii.
Mă uit mereu la barometru
Și mă-nfior când scade-un pic,
Căci soarele e tot mai mic
În diametru.

Dar pe sub cerul cald ca-n mai
Trec zile albe după zile
Mai nestatornice și mai
Subtile...

Întârziată fără vreme
Se plimbă Toamna prin grădini
Cu falduri hlamidei plini
De crizanteme.

Și cum abia plutește-n mers
Ca o marchiză,
De parcă-ntregul univers
Privește-n urmă-i cu surpriză –
Un liliac nedumerit

De-alura ei de domnișoară
S-a ngălbenit, s-a zăpăcit
Și de emoție-a nflorit
A doua oară...

**Ion Barbu
Peisagiul
retrospectiv
(fragment)**

I
O, desfrunzirile din urmă!
Te uită, vastele păduri
Stau veste de sub greaua turmă
De nori haotici și obscuri.

Te uită, soli ai crustei albe
Ce-o să se-așeze, de pe-acum
În dantelări de fine salbe,
Pe tufă umedă, pe drum.

Un cinic puf au prins scaieții...
Și totuși, iată-mă venit
În fața toamnei și-a tristeții
Cu gândul iarăși ispitit,

De-avântul surd care destinde
Tot mai departe largu-i zbor
Deasupra zărilor murinde,
A sumbrei văi, a tuturor.

II
De-a lungul tristelor răzoare
Pe care vântul grămădi
Atâtea crengi rătăcitoare,
Mângâietoare vei veni?

Din golul toamnei vei renaște
Iubirii mele, vis fugar,
Și însetatul va cunoaște
Beția vinului tău rar?

**V. Voiculescu
Plâns
de toamnă**

*Bat lung peste țară
Reci ramuri de vânt
Și codrul de ceară
Miroase a sfânt.*

*Vin zile cărunte...
Spre văile moi
Se lasă mărunte
Dulci neguri de oi.*

*Cocoare gonace
Pe-un cer pământiu
Spre calde conace
Aceleași cai scriu*

*Și-n poala zăbună
A norilor orbi
Văzduhul adună
Sinoade de corbi.*

*Dezmierzi o lumină?
Se stinge...De-acum
Ți-e mâna de tină,
Obrazul de fum.*

**Octavian Goga
Toamna**

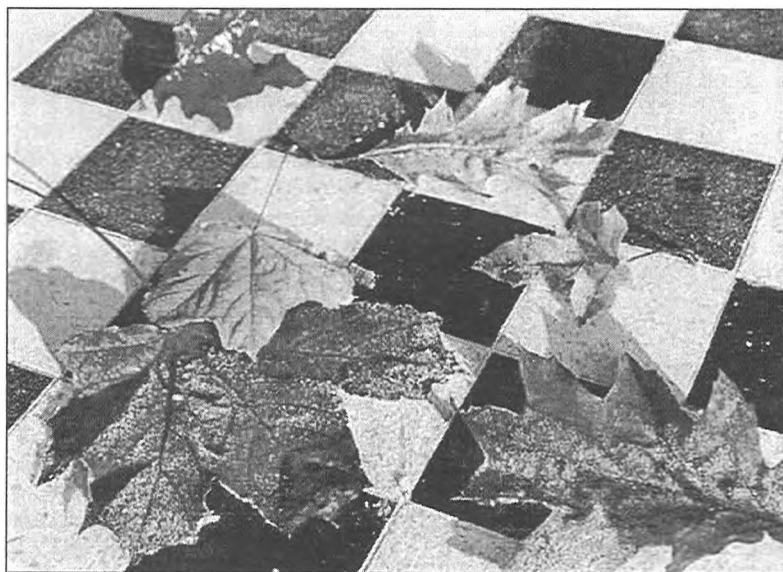
Văl de brună arginție
Mi-a împodobit grădina,
Firelor de lămâiță
Li se uscă rădăcina.

Peste creștet de dumbravă
Norii suri își poartă plumbul,
Cu podoaba zdrențuită
Tremură pe câmp porumbul.

Și cum de la miazănoapte
Vine vântul fără milă,
De pe vârful șurii noastre
Smulge-n zbor câte-o șindrilă.

De viforita păgână
Se-ndoiesc nucii, bătrânii.
Plânge-un pui de ciocârlie
Sus pe cumpăna fântânii.

Îl ascult și simt sub gene
Cum o lacrimă-mi învie:
Ni s-aseamănă povestea.
Pui golaș de ciocârlie.

**V. Alecsandri
Sfârșit de toamnă**

Oaspeții caselor noastre, cocostârci și rândunele.
Părăsit-au a lor cuiburi ș-au fugit de zile rele;
Cârdurile de cucoare, înșirându-se-n lung zbor,
Pribegit-au urmărite de al nostru jalnic dor.

Vesela verde câmpie acu-i tristă, vestezită,
Lunca, bătută de brumă, acum pare ruginită;
Frunzele-i cad, zbor în aer, și de crengi se deslipeșc,
Ca frumoasele iluzii dintr-un suflet omenesc.

Din tuspătru părți a lunei se ridică-nalt pe ceruri,
Ca balauri din poveste, nouri negri, plini de geruri.
Soarele iubit s-ascunde, iar pe sub grozavii nori
Trece-un cârd de corbi iernatici prin văzduh
croncănitori.

Ziua scade; iarna vine, vine pe crivăț călare!
Vântul şuieră prin homuri, răspândind înfiorare.
Boii rag, caii rânchează, câinii latră la un loc,
Omul trist, cade pe gânduri și s-apropie de foc.

Primele automobile fabricate în România

Istoria automobilului românesc nu are, din păcate, prea multe file. Majoritatea românilor consideră DACIA ca fiind primul autoturism fabricat în România. Unii știu că la sfârșitul anilor '30 au fost asamblate în București automobile FORD. Puțini știu însă că în urmă cu aproape 100 de ani, în 1908 lua ființă la Arad fabrica de automobile MARTA.

Din multitudinea de firme auto apărute în Europa Centrală înaintea Primului Război Mondial, doar câteva au mai supraviețuit până în zilele noastre: Steyr, Austro-Daimler, Puch, Raba, Praga, Skoda (numită Nesseldorf până în 1920). Celelalte au dispărut datorită vicisitudinilor războiului precum și dificultăților economice și financiare din perioada de după război.

Solicitarea primăriei din Arad de a se dota cu autobuze primește în 1908 răspunsul cel mai favorabil de la firma franceză Westinghouse din Le Havre (filială a concernului american cu același nume). Aceasta s-a oferit să construiască o fabrică pe terenul pus la dispoziție de primăria arădeană. Astfel a luat ființă firma MARTA, ca sucursală a firmei-mamă Westinghouse. Ridicarea clădirilor și instalarea utilajelor s-a făcut foarte repede, astfel încât un an

mai târziu, în 1909, producția începe. Pe lângă motoarele pentru tracțiune feroviară ce se fabricau aici, oferta de automobile era foarte cuprinzătoare: autobuze cu sau fără etaj, camioane de trei sau cinci tone sarcină utilă. Din 1910 începe fabricația de autoturisme cu diferite caroserii: Dublu-Featon, Landolet, Limuzină, etc. Motoarele erau cu patru cilindri de 20, 30 sau 40 CP. Autoturismele cu motoare de 20 sau 30 de CP aveau transmisie cardanică, iar cele cu motoare de 40 CP aveau transmisie prin lanț. Bineînțeles, toate automobilele erau fabricate sub licența firmei Westinghouse.

Circa 150 autoturisme Marta au fost fabricate până în 1912 când firma franceză Westinghouse a dat faliment. Viitorul devenise sumbru și pentru firma MARTA, dar salvarea a venit din partea firmei austriece Austro Daimler. Aceasta preia fir-

ma MARTA și trece la reorganizarea producției introducând modele noi de automobile de data aceasta sub licența Austro-Daimler. Modelul de bază devine un autoturism mai ușor, cu motor de 4 cilindri, de 2,5 litri, cu puterea de 18/22 CP. Acesta a fost folosit mai ales ca taxi în țările Europei Centrale. În 1936 mai circula în Arad un taxi MARTA ce parcursese peste un milion de kilometri, spre deplină satisfacție a proprietarului.

Bineînțeles că și camioanele Marta produse după 1912 erau sub licența Daimler, purtând binecunoscuta stea în trei colțuri. Între 1909 și 1914 au fost fabricate circa 650 de autoturisme și autobuze.

În 1914 începe Primul Război Mondial. Producția

civilă încetează și în fabrica Marta. Din 1915 până în 1918 aici s-au fabricat numai motoare de avion. Primul Război Mondial ia sfârșit în 1918. Imperiul Austro-Ungar se destramă; Transilvania se unește cu Regatul României.

Schimbări majore se produc și în activitatea firmei MARTA. Relațiile cu foștii patroni s-au deteriorat, producția este dezorganizată. În aceste condiții ia ființă soci-

etatea Astra – prima fabrică română de vagoane și motoare. Aceasta s-a realizat prin unirea fabricii de vagoane Weitzer cu fabrica MARTA.

În cadrul Societății Astra, fabrica MARTA a căpătat denumirea de Fabrica de Motoare. Aici se construiau autocamioane, autobuze, autostropitoare, autoturis-

me, motoare cu benzină sau gaz metan, mașini unelte de precizie precum și ... avioane. Avionul de recunoaștere Astra-Porto, realizat aici după proiectul ing. Ștefan Protopopescu și care avea un motor Hispano-Suiza de 300 CP, a fost foarte apreciat de Armata Română care a comandat 25 de bucăți. În ceea ce privește automobilele Astra, ponderea au avut-o camioanele și autobuzele, dar la comandă au fost executate câteva luxoase automobile cu motoare de 4 cilindri, de 8000 cm³ ce dezvoltau o putere de 60 CP.

În anul 1926 capitoul automobilelor fabricate la Arad s-a închis definitiv. Toate utilajele au fost expediate la Brașov unde s-a înființat Întreprinderea Aeronautică Română (IAR).

Cartea își caută cititorul

Revista de cultură „România km 0”, apărută recent sub egida Asociației Scriitorilor din Baia Mare și a Bibliotecii Județene „Petre Dulfu” din Baia Mare a acordat un număr special culturii românilor din Ungaria.

În introducerea și editorialul său, Redacția prezintă această revistă și subiectul ei – cultura românilor din Ungaria – în felul următor: *Revista deschisă, cu acest număr, spre acești inimoși „risipitori de cuvinte” caută să fie sunetul timbrat al românității, gazdă bună locuitorilor limbii române din țara vecină. Pe alt sunet, revista aduce acasă, cititorului român de aici, ziditorii în cultura română din Ungaria, aproape neștiuți ori ignorați, recuperându-i în ființa noastră românească, unică și nedespărțită.*

Conform cuprinsului revistei, cele 170 de pagini sunt împărțite în capitolele „Dialoguri culturale”, „Poezie”, „Proză”, „Istorie și critică literară”, „Literatură documentară”, „Tradiție și spiritualitate”, „Eseuri, cronici”, „Interferențe”, „Arte vizuale”, „Comunitatea”, „Donații – Inedite” și „Varia”, în care găsim creații de și despre autorii lor, reprezentanți fideli ai artei și culturii noastre.

Pentru cititorii Foii românești, care ne vor retrimite acest coupon vom expedia revista în mod gratuit.

Numele și prenumele:

Adresa:

☐ Da, aș vrea să primesc un exemplar din revista „România km 0”.

Fotbal

Giulanii s-au folosit de ocazii

Succesul celor din orașul balnear a constat în capacitatea de a se folosi de oportunități; Giula – Karcag 3-0. Derbiul județean s-a încheiat cu un rezultat egal, deși ambele echipe ar fi putut lua toate cele trei puncte; Fröhwald-Jamina SE – Bătania 2-2. După o primă repriză slabă Micherechiul totuși a reușit să învingă pe teren propriu; Micherechi – Gyomaendrőd FC 1-0.

La meciul Jamina-Bătania atacă gazdele

În a doua divizie națională, la începutul meciului din Giula, cei 250 de spectatori au asistat la un joc echilibrat. Însă golul din minutul 30 le-a oferit un suport moral gazdelor. După cea de-a doua reușită, formația lui Pásztor József a jucat foarte sigură pe sine, iar înfățișarea meciului a fost afectată și de o eliminare din echipa oaspete. Până la urmă, rezultatul final oglindește diferența reală dintre cele două echipe, fapt recunoscut și de Varga Zsolt, antrenorul celor de la Karcag.

Divizia a doua națională
(NB II)

1. B.lórántháza	7 4 - 26 - 11 25
2. Jászapáti	7 4 - 20 - 11 25
3. Veszés	6 5 - 21 - 7 23
4. Szentes	6 3 2 32 - 16 21
5. Dabas	5 4 2 19 - 15 19
6. Böcs	6 - 5 35 - 21 18
7. Giula	5 3 3 16 - 12 18
8. Karcag	4 3 4 28 - 19 15
9. M.szalka	4 2 5 22 - 14 14
10. K.barcika	3 5 3 29 - 28 14
11. ESMK	4 2 5 12 - 18 14
12. Kistarcsa	2 2 7 15 - 26 8
13. Salgótarján	2 1 8 8 - 20 7
14. Kiskunhalas	2 1 8 13 - 26 7
15. Putnok	1 4 6 15 - 31 7
16. H.böszörmény	2 1 8 11 - 37 7

În a treia divizie națională, unsprezecele din Bătania a sosit în reședința județului Bichiș cu prima înfrângere de pe teren propriu în spate. După eșecul din

săptămâna trecută, elevii lui Juhász Zoltán au reușit să se dezlănțuie de cătușele psihice numai în a doua repriză, reușind să egaleze de două ori rezultatul nefavorabil. Astfel, derbiul județean a adus un joc frumos și deschis în care ambele echipe au avut posibilitatea să câștige confruntarea. Până la urmă, rezultatul de egalitate este unul meritat de ambele părți. Este remarcabilă contribuția lui Grădinariu. La primul gol, lovitura atacantului român a deviat de piciorul unui fundaș gazdă, iar pe cel de-al doilea gol l-a marcat cu capul.

Divizia a treia națională
(NB III)

1. Monor	7 2 - 29 - 8 23
2. Örkény	7 2 - 24 - 7 23
3. Túrkeve	5 3 1 21 - 10 18
4. Bătania	5 2 2 32 - 16 17
5. Algyő	5 2 2 16 - 8 17
6. Hmv.hely	4 - 5 19 - 20 12
7. Cegléd	3 2 4 20 - 18 11
8. Nagykáta	3 2 4 14 - 25 11
9. R.falva	2 4 3 16 - 13 10
10. Jamina	3 1 5 14 - 15 10
11. Mezőtúr	3 - 6 15 - 19 9
12. Szarvas	2 1 5 12 - 25 7
13. Kondoros	1 2 5 9 - 23 5
14. Gyomaendrőd	- 1 8 6 - 37 1

În primul eșalon al județului Bichiș, spectatorii din Micherechi au văzut o primă repriză slăbuță. Cea de-a doua parte a jocului a adus o sumedenie de oca-

zii de gol în fața ambelor porți. Diferența dintre cele două formații a făcut-o singurul gol marcat de Hajdú, în minutul 54. Însuși antrenorul gazdelor, Bíró Zoltán, a recunoscut că echipa sa nu a jucat la fel de bine ca săptămâna trecută, însă de această dată norocul a fost de partea micherechenilor.

Prima divizie
a județului Bichiș

1. Vésztő	8 1 2 30 - 10 25
2. Crâstor	7 3 1 23 - 10 24
3. Mezőhegyes	7 2 2 32 - 17 23
4. Szeghalom	6 1 4 27 - 17 19
5. M.bánhegyes	6 1 4 24 - 16 19
6. Mezőberény	6 1 4 15 - 16 19
7. Szabadkígyós	6 - 5 22 - 17 18
8. Mk.háza	6 - 5 26 - 24 18
9. Micherechi	5 2 4 19 - 11 17
10. Gyomaendrőd	4 2 5 23 - 19 14
11. OMTK-Rákóczi	4 1 6 15 - 17 13
12. Csorvás	3 1 7 15 - 32 10
13. B.sz.andrás	2 3 5 11 - 17 9
14. Tótkomlós	3 - 8 8 - 28 9
15. Bichiș	2 2 7 14 - 36 8
16. Nagyszénás	- 4 6 14 - 31 4

Handbal

Constanța rapsodică

„S-au chinuit degeaba”, notează cotidianul ProSport după meciul handbaliștilor de la HCM Constanța, susținut cu Vardar Skopje. Românii, ca și cu o săptămână înainte, au jucat pe teren propriu, dar de această dată au pierdut cu un singur gol, 25-26, în fața unei formații mult mai slabe decât Barcelona, pe care au învins-o cu o diferență de două goluri. Elevii lui Omer Aihan, practic, s-au bătut singuri irosind nu mai puțin decât șase aruncări de la șapte metri. Spre disperarea celor 2.000 de spectatori care i-au susținut frenetic pe Stavrositu și colegii lui, „marinari” parcă au uitat de meseria lor. Uneori au jucat chiar prea relaxat, încercând execuții tehnice dificile atunci când erau conduși cu trei sau patru goluri. „Așa suntem noi, românii! Cum facem una bună, trebuie să urmeze alta proastă! Să le fie rușine!”, au spus la final, cu lacrimi în ochi, câțiva suporteri ai lui HCM Constanța. Cu înfrângerea suferită acasă constănțenilor le-au rămas doar șanse matematice pentru calificare. La 23 octombrie Pick Szeged a învins, pe teren propriu, cu 22-21, pe Barcelona, preluând astfel poziția de lider al grupei din Liga Campionilor.

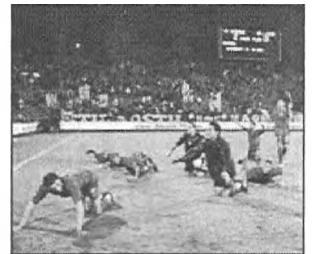
Ultimele rezultate ale echipelor
noastre de fotbal

Campionatul NB II	
Giula-Karcag	3-0
Campionatul NB III	
Jamina SE-Bătania	2-2
Campionatul județean, Bichiș, div. I	
Micherechi-Gyomaendrőd	1-0
Campionatul județean, Bichiș, div. II	
Aletea-Déaványa	0-3
Campionatul județean, Bichiș, div. III	
Chitighaz-Szarvas	3-2

Debut victorios al Stelei

Prima etapă, din 21 octombrie, a luptelor din grupele Cupei UEFA a adus victoria echipei din București contra belgienilor de la Standard Liege. Rezultatul final de 2-0 acoperă un meci echilibrat în care a ieșit învingătoare formația care și-a stăpânit mai bine nervii. După opt ani de așteptare la porțile Europei Steaua din nou și-a spus cuvântul în fotbalul continental.

Revenirea la masa marilor a fost sărbătorită cu un anturaj impresionant. Cei de peste 20.000 de spectatori frenetici și-au încurajat favoriții fără întrerupere. Totuși în prima repriză elevii lui Walter Zenga au jucat timizi, parcă ar fi în deplasare. Însă tactica mai ofensivă din partea a doua a meciului, până la urmă, și-a adus roadele mult așteptate. E adevărat că roș-albaștrii au beneficiat și de o șansă uriașă, atunci când fundașul Dragutino-vici a marcat, spectaculos, în propria sa poartă. „Am fi meritat măcar un egal, dar Steaua a deschis scorul cu un gol norocos, pe care ni l-am marcat noi. La 1-0, stadionul s-a transformat într-un iad pentru noi. Sper ca pu-

blicul nostru să ne ajute la fel la meciurile de acasă”, a declarat după meci Karel Geraerts, jucătorul din Liege. După primul gol de la mijlocul reprizei secunde Steaua a preluat total controlul asupra desfășurării jocului și a marcat încă o dată, prin Adrian Neaga, care a dedicat victoria prietenului său bătuit de necazuri Adrian Mutu. În finalul meciului, Zenga și-a pus șapca roșie pe cap și a cerut publicului să se ridice în picioare și să sărbătorească. „Steaua a făcut în seara asta o mare performanță. Sunt mândru. De ce? Pentru că o echipă din România a demonstrat că se poate bate cu oricine din Europa. Adversara noastră a fost fizic peste noi, dar am încercat să jucăm pe jos și în cele din urmă tehnicitatea noastră a învins. Trebuie să mulțumesc fanilor pentru că au fost absolut formidabili și au format al 12-lea nostru jucător”, a spus italianul.

Cu această victorie, Steaua ocupă primul loc din grupa preliminară, împreună cu Athletic Bilbao, care pe teren propriu a învins Parma tot cu 2-0. Din grupă mai face parte și Beşiktaş Istanbul. Al doilea meci al bucureștenilor va avea loc pe data de 4 noiembrie, când stelii se vor deplasa la Parma.

Tenis de masă

Klampár la Micherechi

Casa de Cultură din Micherechi organizează o întâlnire cu publicul pentru Klampár Tibor, campion mondial și european la tenis de masă. Una dintre cele mai mari figuri ale sportului maghiar și mondial al anilor 1970-80 se va întâlni cu oamenii din Micherechi în această duminică, la data de 31 octombrie, începând cu ora 13.00.

Următoarele
meciuri

30 octombrie (sâmbătă)

Bătania-Monor	14.30
Gádoros-Aletea	14.30

31 octombrie (duminică)

Kétsoprony-Chitighaz	14.30
Vésztő-Micherechi	14.30
Hajdúböszörmény-Giula	14.30

ROMÂNIA

Luni 1 noiembrie

6.00 Jurnalul TVR 6.45 Agenția doi fără un sfert 7.45 Desene animate 8.15 Corect! 8.20 Cinci minute de cultură 8.30 Teleshopping 9.00 Surprize, surprize... (R) 11.30 Telediclopedia (R) 12.30 Desene animate 13.00 Jurnalul TVR 13.30 Teleshopping 14.00 Pro Patria 14.30 Kronika 15.55 Sănătate pentru toți! 17.00 Serial. Portul miracolelor 17.50 Serial. Sport pro 18.00 Jurnalul TVR 19.00 Iartă-mă! 20.00 Ochiiu magic 21.00 Vorbe despre fapte 22.00 Jurnalul TVR 22.30 Nocturne 23.30 Film. Disperată, dar... 1.20 Jurnalul TVR 2.20 Film (R) Câmp de luptă: Pământul 4.20 Spectacolul lumii (R) 4.50 Serial. Destine secrete 5.40 Teleshopping

Marți 2 noiembrie

6.00 Jurnalul TVR 6.45 Agenția doi fără un sfert 7.45 Desene animate 8.15 Corect! 8.20 Cinci minute de cultură 8.30 Teleshopping 9.00 Avanzpremiera 9.10 Serial (R) Sânge de țigan 10.00 Serial (R) Portul miracolelor 10.55 Euro-dispecer 11.00 Tezaur folcloric (R) 12.00 Spectacolul lumii (R) 12.30 Desene animate 13.00 Jurnalul TVR 13.30 Teleshopping 14.00 Alege viața! 14.30 Cultura eco 15.00 Kronika 15.55 TVR în direct 17.00 Serial. Portul miracolelor 17.50 Serial. Sport pro 18.00 Jurnalul TVR 19.00 Film. Ultima confruntare 20.50 Avanzpremiera 21.00 Vorbe despre fapte 22.00 Jurnalul TVR 22.30 Film. Mesia 0.05 Cinci minute de cultură 0.15 Serial. Sânge de țigan 1.00 Jurnalul TVR 2.05 Film (R) Disperată, dar... 3.40 Cultura eco (R) 4.10 Corect! (R) 4.20 Alege viața! (R) 4.50 Serial. Destine secrete 5.40 Teleshopping

Miercuri 3 noiembrie

6.00 Jurnalul TVR 6.45 Agenția doi fără un sfert 7.45 Desene animate 8.15 Corect! 8.20 Cinci minute de cultură 8.30 Teleshopping 9.00 Avanzpremiera 9.10 Serial (R) Sânge de țigan 10.00 Serial (R) Portul miracolelor 10.55 Euro-dispecer 11.00 O vedetă... populară (R) 12.30 Desene animate 13.00 Jurnalul de prânz 13.30 Teleshopping 14.00 Oameni ca noi 14.30 ...Sed Lex! 15.00 Conviuții 15.55 TVR în direct 17.00 Serial. Portul miracolelor 17.50 Serial. Sport pro 18.00 Jurnalul TVR 19.00 Film. Samuraiul cowboy 20.55 Avanzpremiera 21.00 Vorbe despre fapte 22.00 Jurnalul TVR 22.30 Film. Mesia 0.05 Cinci minute de cultură 0.15 Serial. Sânge de țigan 1.05 Jurnalul TVR 2.05 Film (R) Dans în penunbră 3.50 Sănătate pentru toți! (R) 4.50 Serial. Destine secrete 5.40 Teleshopping

Joi 4 noiembrie

6.00 Jurnalul TVR 6.45 Agenția doi fără un sfert 7.45 Desene animate 8.15 Corect! 8.20 Cinci minute de cultură 8.30 Teleshopping 9.00 Avanzpremiera 9.10 Serial (R) Sânge de țigan 10.00 Serial (R) Portul miracolelor 10.55 Euro-dispecer 10.55 Măilele... cu 5 stele (R) 11.50 Clubul de comedie (R) 12.30 Desene animate 13.00 Jurnalul TVR 13.30 Teleshopping 14.00 Dincolo de hartă (R) 14.30 Akzent 15.55 TVR în direct 17.00 Serial. Portul miracolelor 17.50 Tragerile Joker și Loto 5/40 18.00 Jurnalul TVR 19.00 Telectinemateca: Fantan la Tulipe 20.50 Avanzpremiera 21.00 Garantat 100% 22.05 Jurnalul TVR 22.30 Film. Mata Hari 0.20 Cinci minute de cultură 0.30 Serial. Sânge de țigan 1.20 Jurnalul TVR (R) 2.20 Film. Dezastru în timp 4.00 Garantat 100% (R) 4.50 Serial. Destine secrete 5.40 Teleshopping

Vineri 5 noiembrie

6.00 Jurnalul TVR 6.45 Agenția doi fără un sfert 7.45 Desene animate (R) 8.15 Corect! 8.20 Cinci minute de cultură 8.30 Teleshopping 9.00 Avanzpremiera 9.10 Serial (R) Sânge de țigan 10.00 Serial (R) Portul miracolelor 10.55 Euro-dispecer 11.00 Garantat 100% (R) 12.00 Caravana premierelor (R) 12.30 Desene animate 13.00 Jurnalul TVR 13.30 Teleshopping 14.00 Tribuna partidelor parlamentare 14.30 România politică 15.00 Ex Libris 16.00 Cici! 17.00 Interes general 17.50 Serial. Sport pro 18.00 Jurnalul TVR 19.00 Stile...de 5 stele 20.00 Serial. CSI-Crime și investigații 21.00 Nixon – Secrete la Casa Albă. Documentar 22.00 Jurnalul TVR 22.30 Filme șoc și filme șic 0.45 Cinci minute de cultură 0.55 Serial. Sânge de țigan 1.45 Jurnalul TVR 2.45 Film. În numele ficei mele 4.20 Interesul general (R) 5.05 Serial. Destine secrete.

Sâmbătă 6 noiembrie

6.00 Ceasul deșteptător 7.20 Teleshopping 7.30 Desene animate 8.30 Lumea lui Trick 9.30 Teleshopping 9.45 Agenția 2 fără un sfert 10.00 Cartea TvRecordurilor 11.00 Caravana premierelor 11.30 Spectacolul lumii 12.00 Lumea-n care trăim 13.00 Jurnalul TVR 13.15 Avanzpremiera 13.30 Inimă de român! 14.30 O vedetă...populară 16.00 Dincolo de hartă 16.30 Eurovision Junior, 2004 17.00 Telediclopedia 18.00 Jurnalul TVR 19.00 Surprize, surprize... 20.10 Avanzpremiera 20.20 Surprize, Surprize... 21.10 Avanzpremiera 21.20 Surprize, Surprize... 22.00 Jurnalul TVR (R) 22.15 Taverna 23.45 Film. Cauză și efect 2. 1.20 Jurnalul TVR (R) 2.20 Film. Copiii fiarei 3.50 Corect! (R) 4.00 Caravana premierelor (R) 4.35 Serial. Destine secrete 5.25 Teleshopping.

Duminică 7 noiembrie

6.00 Universul credinței 7.30 Desene animate 8.30 De peste mări și țări 9.30 Orizont 2007. Eu și Europa 10.30 Ulița spre Europa 10.45 Viața satului 12.00 Agenda politică 13.00 Jurnalul TVR 13.15 Supermarket de divertisment 14.45 Tezaur folcloric 16.00 Travelling circular 17.00 Clubul de comedie 17.50 Tragerile Loto 6/49 și noroc 18.00 Jurnalul TVR 19.00 Minutul 91. 19.15 Fotbal: FCM Bacău – Steaua Rezervă: Film. Carter, zis Uraganul 22.00 Jurnalul TVR 22.15 Film. Cu cârțile pe față 24.00 Serial (R) Counterstrike sau jocul puterii 0.50 Cinci minute de cultură 1.00 Jurnalul TVR (R) 2.00 Film. Cauză și efect 2. 3.30 Lumea-n care trăim (R) 4.20 Universul credinței (R) 5.40 Teleshopping.

TVR

Luni 1 noiembrie

6.00 Serial (R) Vânt și nor 6.50 Teleshopping 7.20 Buburuze și alte găze (R) 7.45 Arca lui Noe (R) 8.15 Atlas (R) 8.45 Serial (R) Farmece 9.45 Cinci minute de cultură 10.00 Amfizion diplomatic (R) 11.00 Atenție, se cântă! (R) 12.00 Serial (R) Intoarce în Paradis 12.45 Cinci minute de cultură 13.00 Teleshopping 14.00 Împreună în Europa 15.00 Sămburele de adevăr 15.30 Desene animate 16.00 Jurnalul TVR 16.15 Thailanda, țara zămbetului 16.30 Fotbal în sală 18.00 Serial. Rebelii 19.00 Serial. Hope și Faith 19.30 Serial. Maria Bonita 20.25 Euro-dispecer 20.30 Jurnalul TVR 21.00 Jurnalul Euronews pentru România 21.15 Serial. Dragul de Raymond 21.45 Serial. Cum se judecă în Queens 22.35 Cinci minute de cultură 22.45 Lumea de aproape (R) 23.30 Thailanda, țara zămbetului (R) 23.45 Serial (R) Dragul de Raymond 0.15 Film. Eu cu cine mă mânt 2.00 Sămburele de adevăr (R) 2.30 Jurnalul Euronews pentru România (R) 2.45 Serial (R) Maria Bonita 3.35 Serial (R) Cum se judecă în Queens 4.30 Expres TVR 5.00 Serial (R) Hope și Faith 5.30 Jurnalul TVR (R).

Marți 2 noiembrie

6.00 Serial. Rebelii 6.50 Teleshopping 7.20 Desene animate (R) 7.45 Prim plan (R) 8.15 Tonomatul DP2 9.45 Cinci minute de cultură 10.00 Televiziunea, dragostea mea (R) 11.00 Cronica unei veri (R) 11.30 La pândă (R) 12.00 Magazinul studiourilor teritoriale 12.45 Cinci minute de cultură 13.00 Teleshopping 14.00 Împreună în Europa 15.00 Tribuna Partidelor Parlamentare 15.30 Desene animate 16.00 Jurnalul TVR 16.15 Vedete... și vedeți! 17.00 Zestrea românilor 17.30 Mărturi 18.00 Serial. Rebelii 19.00 Serial. Hope și Faith 19.30 Serial. Maria Bonita 20.25 Euro-dispecer 20.30 Jurnalul TVR 21.00 Jurnalul Euronews pentru România 21.15 Serial. Dragul de Raymond 21.45 Serial. Star Gate 22.35 Cinci minute de cultură 22.45 Lecția de privity 23.15 Vedete... și vedeți! (R) 0.05 Serial (R) Dragul de Raymond 0.30 Film. O fiică de soldat nu plânge! 2.35 Jurnalul Euronews pentru România (R) 2.50 Serial (R) Maria Bonita 3.35 Serial (R) Star Gate 4.30 Expres TV 5.00 Serial (R) Hope și Faith 5.30 Jurnalul TVR (R).

Miercuri 3 noiembrie

6.00 Serial. Rebelii 6.50 Teleshopping 7.20 Desene animate (R) 7.45 Top sport (R) 8.15 Tonomatul DP2 9.45 Cinci minute de cultură 10.00 Coolmea Distracției (R) 11.00 D'ale lui Mitică (R) 12.00 Magazinul studiourilor teritoriale 12.45 Cinci minute de cultură 13.00 Teleshopping 14.00 Împreună în Europa 15.00 Sămburele de adevăr 15.30 Desene animate 16.00 Jurnalul TVR 16.15 Vedete... și vedeți! 17.00 Viața ca un spectacol 18.00 Serial. Rebelii 19.00 Serial. Hope și Faith 19.30 Serial. Maria Bonita 20.25 Euro-dispecer 20.30 Jurnalul TVR 21.00 Jurnalul Euronews pentru România 21.15 Serial. Dragul de Raymond 21.45 Serial. Colectonarul de suflute 22.35 Cinci minute de cultură 22.45 Prim plan (R) 23.15 Vedete... și vedeți! (R) 0.05 Serial (R) Dragul de Raymond 0.30 Film. Adolescenți îndrăgostiți 2.00 Pescar hoinar (R) 2.30 Jurnalul Euronews pentru România (R) 2.45 Serial (R) Maria Bonita 3.40 Serial (R) Colectonarul de suflute 4.30 Expres TV 5.00 Serial (R) Hope și Faith 5.30 Jurnalul TVR (R).

Joi 4 noiembrie

6.00 Serial. Rebelii 6.50 Teleshopping 7.20 Desene animate (R) 7.45 Auto Club (R) 8.15 Tonomatul DP2 9.45 Cinci minute de cultură 10.00 Viața ca un spectacol (R) 11.00 Mărturi (R) 11.30 Zestrea Românilor (R) 12.00 Magazinul studiourilor teritoriale 12.45 Cinci minute de cultură 13.00 Teleshopping 14.00 Împreună în Europa 15.00 Tribuna Partidelor Parlamentare 15.30 Desene animate 16.00 Jurnalul TVR 16.15 Vedete... și vedeți! 17.00 Via Sacra 18.00 Serial. Rebelii 19.00 Serial. Hope și Faith 19.30 Serial. Maria Bonita 20.25 Euro-dispecer 20.30 Jurnalul TVR 21.00 Jurnalul Euronews pentru România 21.15 Serial. Dragul de Raymond 21.45 Serial. Amazon 22.35 Cinci minute de cultură 22.50 Top sport (R) 23.15 Vedete... și vedeți! (R) 0.05 Serial (R) Dragul de Raymond 0.30 Film. Nu-i spune mamei că dădaca-i moartă 2.15 Cinci minute de cultură 2.30 Jurnalul Euronews pentru România (R) 2.45 Serial (R) Maria Bonita 3.40 Serial (R) Amazon 4.30 Expres TV 5.00 Serial (R) Hope și Faith 5.30 Jurnalul TVR (R).

Vineri 5 noiembrie

6.00 Serial. Rebelii 6.50 Teleshopping 7.20 Desene animate (R) 7.45 Două roți (R) 8.15 Tonomatul DP2 9.45 Cinci minute de cultură 10.00 Via Sacra (R) 11.00 Casa mea (R) 11.30 Pescar hoinar (R) 12.00 Magazinul studiourilor teritoriale 12.45 Cinci minute de cultură 13.00 Teleshopping 14.00 Împreună în Europa 15.00 Sămburele de adevăr 15.30 Desene animate 16.00 Jurnalul TVR 16.15 Vedete... și vedeți! 17.00 Auto Club 17.30 Prim plan 18.00 Serial. Rebelii 19.00 Serial. Hope și Faith 19.30 Serial. Maria Bonita 20.25 Euro-dispecer 20.30 Jurnalul TVR 21.00 Jurnalul Euronews pentru România 21.15 Serial. Dragul de Raymond 21.45 D'ale lui Mitică 22.45 Cinci minute de cultură 23.00 Serial. Tunde-l 24.00 Serial (R) Dragul de Raymond 0.30 Film. Pământencele sunt ușurate 2.15 Cinci minute de cultură 2.30 Jurnalul Euronews pentru România (R) 2.45 Serial (R) Maria Bonita 3.35 Serial (R) Tunde-l 4.30 Expres TV 5.00 Serial (R) Hope și Faith 5.30 Jurnalul TVR (R).

Sâmbătă 6 noiembrie

6.00 Serial. Rebelii 7.00 Teleshopping 7.30 La pândă 8.00 Universul cunoașterii 9.00 Cronica unei veri 9.30 Buburuze și alte găze 10.00 Steluțe pentru Europa 10.30 Europa pur și simplu 11.30 Top sport 12.00 Serial. Vizitatorul 12.55 Acum este... MAXIMA 13.00 Fotbal: FC Național – CFR Cluj 15.00 Gura lumii 16.00 Jurnalul TVR 16.15 Capodopere în colecțiile Cehe 16.30 Averi fabuloase 17.00 Amfizion diplomatic 18.00 Televiziunea, dragostea mea 19.00 Serial. Hope și Faith 19.30 Serial. Chicago Hope 20.30 Jurnalul TVR 21.00 Ora de artă 22.00 Film. Al șaselea simț 23.50 Serial. Pericol din spațiu 0.50 Concert 1.45 Fotbal (R) 3.30 Universul cunoașterii (R) 4.30 Expres TV 5.00 Serial (R) Hope și Faith 5.30 Jurnalul TVR (R).

Duminică 7 noiembrie

6.00 Serial (R) Chicago Hope 6.55 Acum este...MAXIMA 7.00 Teleshopping 7.30 Medalion de interpret 8.00 Ferna 9.00 Pescar hoinar 9.30 Arca lui Noe 10.00 H... ora prichindeilor 11.00 Casa mea 11.30 Două roți 12.00 Serial. Vânt și nor 13.00 COOLmea Distracției 14.00 Atlas 14.30 Lumea de aproape 15.15 Serial. Aventurile lui Sindbad 16.00 Jurnalul TVR 16.15 Serial. Intoarce în Paradis 17.10 Serial. Farmece 18.00 Atenție, se cântă! 19.00 Serial. Hope și Faith 19.30 Piersic Show 20.30 Jurnalul TVR 21.00 Film. Prințul arab 22.40 Remix 23.40 Europa pur și simplu (R) 0.40 Film (R) Al șaselea simț 2.25 Medație de interpret (R) 2.50 Serial (R) Aventurile lui Sindbad 3.35 Piersic show (R) 4.30 Expres TV 5.00 Serial (R) Hope și Faith 5.30 Jurnalul TVR (R).

ÎN LIMBA MATERNĂ

emisiune radiofonică în limba română

1 NOIEMBRIE, LUNI (redactor: Petru Cîmpian)

10.30: Introducere, cuprins 10.35: Știri și informații, date meteo 10.45: Evenimente calendaristice 10.50: Interviu, reportaje din viața românilor din Ungaria 11.00: Montaj de muzică populară 11.30: Buletin informativ, date meteo 11.40: Interviu, reportaje din viața românilor din Ungaria 11.55: Încheiere

2 NOIEMBRIE, MARȚI (redactor: Adam Bauer)

10.30: Introducere, cuprins 10.35: Știri și informații, date meteo 10.40: Evenimente calendaristice 10.45: Interviu, reportaje din viața românilor din Ungaria 11.30: Buletin informativ, date meteo 11.45: Interviu, reportaje din viața românilor din Ungaria 11.55: Știrile zilei pe scurt, încheiere

3 NOIEMBRIE, MIERCURI (redactor: Iulia Kaupert)

10.30: Introducere, cuprins 10.35: Știri și informații, date meteo 10.45: Evenimente calendaristice 10.50: Interviu, reportaje din viața românilor din Ungaria 11.30: Buletin de știri, date meteo 11.40: Sport – rubrica lui Adam Bauer 11.53: Avanzpremiera „Ecranul Nostru” 11.55: Știrile zilei pe scurt, încheiere

4 NOIEMBRIE, JOI (redactor: Adam Bauer)

10.30: Introducere, cuprins 10.35: Știri și informații, date meteo 10.45: Evenimente calendaristice 11.00: Interviu, reportaje din viața românilor din Ungaria 11.20: Nota săptămânii de Edda Illyés 11.30: Buletin de știri, date meteo 11.45: O șansă istorică: Uniunea Europeană 11.55: Știrile zilei pe scurt, încheiere

5 NOIEMBRIE, VINERI (redactor: Iulia Kaupert)

10.30: Introducere, cuprins 10.35: Știri și informații, date meteo 10.45: Evenimente calendaristice 10.50: Revista presei „Foaia românească” 10.55: Avanzpremiera „Ecranul Nostru” 11.00: Magazinul „Lumea femeilor” 11.30: Buletin de știri, date meteo 11.40: Interviu, reportaje din viața românilor din Ungaria 11.55: Știrile zilei pe scurt, încheiere

6 NOIEMBRIE, SÂMBĂTĂ (redactor: Petru Cîmpian)

14.30: Introducere, cuprins, evenimente calendaristice 14.40: Programul bisericilor ortodoxe și al adunărilor baptiste 14.45: Party Time – magazin de muzică ușoară 15.00: „Pe unde le Europei” – magazin radiofonic euroregional 15.58: Încheiere

7 NOIEMBRIE, DUMINICĂ (redactor: Petru Cîmpian)

14.30: Introducere, cuprins, evenimente calendaristice 14.40–15.30: Retrospectiva săptămânii (spicuiri din interviurile și reportajele difuzate pe parcursul săptămânii) 15.30: Emisiune religioasă baptistă 15.55: Încheiere

(Nu răspundem pentru eventualele modificări în programele radio!)

În fiecare seară, între orele 19.00–19.30 se prezintă emisiunea românească, difuzată pe țară. Sumarul acesteia este compus din actualitățile zilei și reportaje, interviuri din viața comunității noastre, respectiv relatări din viața școlilor românești.

Emisiunea de seară, difuzată pe țară, în afara de frecvențele de 66,29 MHz și 66,14 MHz, poate fi ascultată și pe undele occidentale, pe frecvențele locale ale studiourilor regionale.

Radio Calypso, Budapesta 873 kHz, Radio Debrețin 91,4 MHz, Radio Seghedin 93,1 MHz

Ecranul nostru

3 noiembrie 2004 (mtv ora 13.35)
Reluare: 5 noiembrie 2004 (m2 ora 14.30)

Programul prevăzut pentru săptămâna viitoare:

În programul de săptămâna viitoare a magazinului în limba română o să puteți viziona prezentarea bisericii ortodoxe române din Cenadul Unguresc, unul dintre cele mai vechi și prețioase lăcașuri de cult de pe cuprinsul Eparhiei de Giula. De asemenea, o să aveți ocazia să cunoașteți una dintre cele mai valoroase vestigii ortodoxe din arhiva bisericii noastre.

Realizator: Tiberiu Boca

PROGRAMUL TVR TIMIȘOARA

Interval orar 16.00-18.00, pe frecvența TVR2

Luni, 1 noiembrie 2004

16.00–16.55 Teleaudiția 16.55–17.00 Vorbă corect 17.00–17.30 Universul culturii 17.30–18.00 Știri regionale.

Marți, 2 noiembrie 2004

16.00–16.30 Cronica germană (emisiune în limba germană) 16.30–17.30 De la om la om (magazin de actualitate socio-economică) 17.30–18.00 Știri regionale.

Miercuri, 3 noiembrie 2004

16.00–16.30 Panoramic sud-vest (emisiune în limba maghiară) 16.30–17.00 Viața la țară 17.00–17.50 FORUM – Campanie Electorală 17.50–18.00 Știri regionale

Joi, 4 noiembrie 2004

16.00–16.30 Orizonturi sârbești (emisiune în limba sârbă) 16.30–17.00 Pe viu (talk show pe teme de actualitate) 17.00–17.50 FORUM – Campanie electorală 17.50–18.00 Știri regionale.

Vineri, 5 noiembrie 2004

16.00–16.30 Clubul de vineri 16.30–17.30 Cu noi în familie (magazinul familiei) 17.30–18.00 Știri regionale.

Sâmbătă, 6 noiembrie 2004

16.00–17.00 Timișoara Internațional 17.00–17.30 În prelungiri 17.30–17.45 Știri regionale 17.45–18.00 Jurnalul copiilor

Duminică, 7 noiembrie 2004

16.00–17.15 Cântecul de acasă 17.15–17.45 Magazin duminical 17.45–18.00 Dialog spiritual.

Sponsori ai săptămânalului „Foaia românească”

Ministerul Patrimoniului Cultural Național, Fondul Cultural Național, Ungaria

Departamentul pentru
Români de Pretutindeni,
Guvernul României

Emisiunea în limba română
24 de ore din 24
pe www.rri.ro

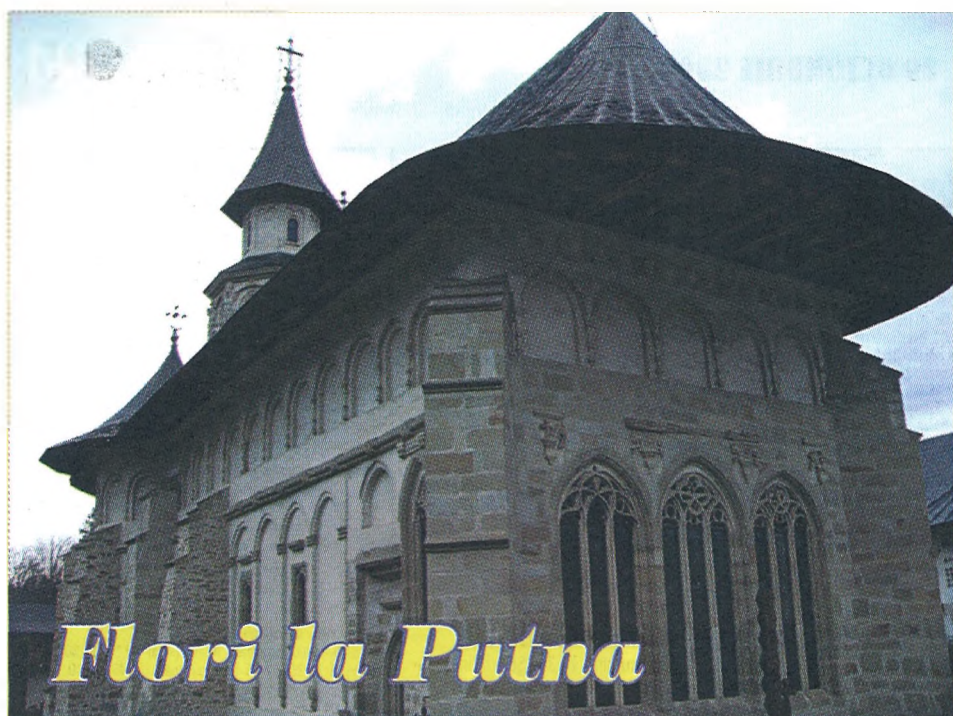

Unitate prin diversitate
Uniunea Europeană

Întrebări, teme permanente:

- ❖ Ce ne așteaptă în Uniunea Europeană
- ❖ Aderare – avantaje și dezavantaje
- ❖ Euroregiune – colaborare transfrontalieră
- ❖ Cetățean european – multicultură, multilingvism

Program radiofonic: 1 noiembrie, luni – ora 19.00
– Kossuth URH: 66,29 MHz și 66,14 MHz
– Frecvențele posturilor teritoriale

Flori la Putna

În anul împlinirii a 500 de ani de la trecerea în eternitate a lui Ștefan cel Mare și Sfânt, domnitor al Moldovei, personalitate marcantă a istoriei poporului român, Uniunea Culturală a Românilor din Ungaria a inițiat, în perioada 21-24 octombrie, o excursie de studiu în nordul Moldovei. Delegația, compusă din elevi și profesori de la Liceul românesc din Giula, precum și de la Școala românească din Bedeu, alături de membrii comunităților românești din Apateu, Budapesta, Chitighaz, Micherechi și Săcal, la 23 octombrie au luat parte la slujba de dimineață de la Mănăstirea Putna, după care au depus o coroană de flori la monumentul funerar al lui Ștefan cel Mare și Sfânt.

Excursia de studiu a mai cuprins și vizitarea celor cinci mănăstiri din Bucovina – Sucevița,

Moldovița, Arbore, Humor și Voroneț – monumente istorice care fac parte din patrimoniul arhitectural universal UNESCO, distinse cu Premiul Mărul de Aur. Mulțumită contribuției Episcopiei Ortodoxe Române din Giula, delegația românilor din Ungaria a fost primită cu multă atenție și dăruire în toate locurile vizitate.

În drum spre Putna, profesoara de istorie din Bistrița, Elena Iacovan, a prezentat participanților activitatea lui Ștefan cel Mare și a vorbit despre aspectele geografice și istorice, legate de locurile vizitate.

Excursia în Bucovina s-a încheiat la Voroneț, unde în naosul mănăstirii seculare, cei 45 de participanți ai pelerinajului, au rostit rugăciunea „Tatăl Nostru”, împreună cu Părintele Arhimandrit Siluan, starețul mănăstirii din Săcal.

Iată câteva din impresiile participanților:

„Ne-am simțit foarte bine. Mie în mod special mi-a plăcut Mănăstirea Humor. Maica stareță a fost foarte simpatică, m-a uimit faptul că este atât de tânără și totuși și-a luat responsabilitatea, deloc ușoară, de a conduce acest așezământ.” (Ana Iuhas, elevă)

„Cel mai mult mi-a plăcut Mănăstirea Putna. Este cea mai frumoasă dintre toate. Mi-a plăcut mult Liturgia la care am participat acolo. Mi s-a părut că este cu totul altfel decât la noi. Ceea ce ne-a uimit pe toți, cred, a fost numărul mare al preoților și călugărilor tineri.” (Adriana Rocsin, elevă)

„Pe mine cel mai mult m-a impresionat mănăstirea Putna. Este amplasată într-un loc foarte frumos, poți vedea un peisaj minunat venind aici. Călugării de aici cred că își construiesc o cu totul altă lume, adică nu trăiesc așa cum trăim noi. Un alt lucru ce mi-a plăcut au fost icoanele pe care le-am văzut pictate și pe pereții exteriori. Am observat că peste tot exista o culoare ce domina în aceste icoane. În Ungaria nu știu să fie asemenea biserici.” (Ildikó Rocsin, elevă)

„Mi-au plăcut peisajele, natura tomnatică. Pe drum ne-am împrietenit și mai

bine, cei care am plecat în excursie, având parte de o călătorie foarte plăcută. Mă bucur că am ajuns și în Moldova. Mi-a plăcut în mănăstiri, pentru că atmosfera a fost atât de liniștită. De asemenea, și mie mi-au plăcut icoanele, iconostasele. În mod deosebit mi-a plăcut la Putna scena ducerii Domnitorului Ștefan Cel Mare de la Sucevița, unde a murit, la mănăstirea Putna; unde se găsesc rămășițele sale până în ziua de azi.” (Maria Petrușan, elevă)

„Noi de la Bedeu am participat 21 de persoane, cu Grupa Păstrătorilor de Tradiții din localitate. Cei mai mici au mai fost în Moldova acum câțiva ani, când au vizitat mănăstirile Voroneț și Sucevița. Adulții acum au fost pentru prima dată pe aceste plaiuri, și vă mărturisesc că ne-au plăcut tuturor mănăstirile vizitate. Am avut ocazia să facem cunoștință cu niște monahi, oameni de excepție prin modul lor de viață, vocația lor, precum și prin nivelul ridicat de cultură de care au dat dovadă. A fost o ocazie unică să facem comparație între Biserica Ortodoxă și cea Greco-Catolică. Mi-au plăcut nuanțele culorilor din icoane. Am primit numeroase cadouri, cărți, broșuri și altele, ce vor putea fi folosite la orele de cultură și civilizație românească. În acest scop am făcut și fotografii și casete video, aducând mai multe materiale din nordul Moldovei.” (Elena Silaghi, directoare, Bedeu)

„A fost o atmosferă deosebită în cadrul grupului,

care s-a stabilit încă de la început, simțindu-se până la sfârșit. Ceea ce a fost important este faptul că peste tot am avut câte un ghid, la fiecare mănăstire o maică sau un călugăr ne-au prezentat istoria locului, povestindu-ne și despre viața monahilor ce s-au nevoit aici pe parcursul istoriei, făcând totodată legătura cu viața noastră cotidiană. Experiența de acum este una deosebită care va avea o contribuție substanțială la apropierea românilor din afara granițelor de spiritualitatea monahală ortodoxă. Aceasta cu atât mai mult cu cât mulți dintre cei ce au participat acum au avut primul contact cu viața monahală sub acest aspect, al trăirii. Sunt sigur că acest pelerinaj va ajuta la întărirea credinței și conștiinței de român.” (Părintele Arhimandrit Siluan)

La realizarea vizitei de la Putna a contribuit Asociația Românilor din Bedeu și Departamentul pentru Românii de Pretutindeni din cadrul Guvernului României.

Șt. F. – T. I.
Foto: Eva Cozma

FOAIA
românească

29 OCTOMBRIE 2004
www.foaia.hu

Săptămânal al românilor din Ungaria. Editat de Editura de presă și cărți „NOI”. Director: Eva Iova. Colectiv redacțional: Toma Iova, Laura Martin, Rita Păcșas. Tehnoredactare computerizată: Ștefan Mihailov. Editura și redacția: 5700 Giula, str. Dózsa Gy. nr. 8., Pf. 95. Telefon: (66) 463-152, 361-789 Fax: (66) 463-152, E-mail: foaia@axelero.hu, foaia@freemail.hu Editor responsabil: Dr. Ioan Ciotea, președinte, Uniunea Culturală a Românilor din Ungaria, 5700 Giula, str. Dózsa Gy. nr. 8. Internet: www.romanul.hu, uniunea@romanul.hu. Tiparul: Mozi Nyomda Bt. 5600 Békéscsaba, Luther u. 5/B. Index: 25291. ISSN 1418-8341. Abonamente la Foaia românească în județele Bács-Kiskun, Bichiș și Csongrad se efectuează la oficiile postale, iar în celelalte județe la adresa redacției atât personal, cât și prin cec postal. Abonamentele în anul 2004: 3 luni 912 forinți; 6 luni 1824 forinți; 1 an 3648 forinți. Apariția săptămânalului este asigurată de Fundația Publică „Pentru Minoritățile Naționale și Etnice din Ungaria”. A hetilap megjelenését a „Magyarországi Nemzeti és Etnikai Kisebbségért” Közalapítvány biztosítja.